

31190

(THIRD TIBETAN READER)

བོད་སྐད་ཀྱི་སློབ་སྦྱོར་གྱི་དཔེ་ཆ་གསུམ་པ།

By
L. M. DORJI

080 CU
218/3B

CALCUTTA UNIVERSITY
1951

Rs. 3/-

DATE LABEL

Calcutta University Library

N.B.—Under the rules of the Library, this book is to be returned **WITHIN** $\frac{15 \text{ DAYS}}{2 \text{ MONTHS}}$ from the date of Issue.

Date of Issue	Date of Issue	Date of Issue	Date of Issue	Date of Issue	Date of Issue.
0 JUL 1956					
29 NOV 1958					
0 DEC 1958					

158214

080C-11

218/3 B

PREFACE

The present work is the third of a series of Tibetan Readers prepared by the late Lobzang Mingyur, and is calculated to remove a keenly felt desideratum. He was Instructor in Tibetan in our University for a number of years. In the course of his experience of teaching in this University he came to realise the difficulties and problems of Indian students and this series of Tibetan Readers was the outcome of his objective knowledge. The third book naturally presupposes study of the first and second books published by the University on the part of the student. The series has been so devised that each succeeding book gives a more advanced course than the preceding. The study of the predecessor is thus a necessary propaedeutic to the successor. After his untimely death his widow presented these works of her husband to the University for publication. We have thought it advisable to publish these books for the benefit of Indian students. It is hoped that the book will be found useful by those for whose edification it has been written. The proofs have, at my instance, been corrected by Geshe C. L. Sangpo, and I take this opportunity to express my heartfelt thanks to him. I must also thank Dr. Anukul Ch. Banerjee for the interest and labour bestowed upon the book by him.

Asutosh Building,
Calcutta,
The 28th September,
1950.

SATKARI MOOKERJEE,
*Asutosh Professor and Head of the
Department of Sanskrit,
University of Calcutta.*

BCU 3622

158214

དཀར་ཆག།

CONTENTS

LESSON

PAGE

1. ཟས་སྒོམ་གྱི་ཕན་གཞིད་སྤང་བྱ་ཚུལ།
How to eat and drink, and their advantages and disadvantages 1
2. སྤང་བྱ་གི་མགོ་ནས་སྤུམ་ཇ་ལྷུང་ནས་ཕྱག་པོ་ཆེན་པོར་
འགྱུར་བའི་སྤང་།
The story of a poor boy, how he became very rich, by felling an earthen oil pot on his head 5
3. བྱུན་པོ་གཅིག་དང་སྤང་པོ་གཅིག་གི་ལོ་རྒྱུས།
The story of a fool and a wise man .. 6
4. བྱི་བ་པོས་བྱི་བ་མོ་སྦྱོན་མེད་བསད་དེ་སྤང་ན་དུ་གྱུར་པ།
A male dove has beaten and killed his innocent wife and repented 9
5. རྒྱ་བོད་སོག་གསུམ་གྱི་བྲིས་ས་རགས་རིས།
A short account of the laws of China, Tibet, and Mongolia 10
6. རྒྱ་ནག་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ།
A description of China 13

LESSON	PAGE
7. བོད་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ། A description of Tibet	17
8. སོག་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ། A description of Mongolia	20
9. བོད་ཀྱི་ནང་པའི་དུས་ཆེན་ནམས། A short description of Buddhist holidays in Tibet	22
10. བསོད་ནམས་སྟོབས་ཀྱི་ཉོགས་བཟློང་། The life of Sodnamtop	26
11. བྱིས་བདག་ཟས་གཙང་མའི་ཉོགས་བཟློང་། The life of householder Sai-tzang-mi	27
12. བལ་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ། A short description of Nepal	30
13. གོང་པ་ས་སྐྱོང་གི་མི་སྣ་བལ་བོད་ཀྱི་ལས་སྒྲུབ་འཁྱེད་ཀྱི་སྐོར་འབྱོར་པ། The representatives of the King of Nepal arrived at Tashilhunpo, for representing the affairs of Nepal and Tibet Government.	31
14. མི་རིགས་པའི་ཚུལ་དབྱེད་པའི་ལེགས་བཤད། The elegant saying	32
15. Words of the same pronunciation but different in spelling and meaning	38

Third Tibetan Reader

ཟས་སྒྲིམ་གྱི་པན་གནོད་སྤང་བླང་བྱ་ཚུལ།

HOW TO EAT AND DRINK, AND THEIR
ADVANTAGES AND DISADVANTAGES.

ཕྱགས་ཇིས་ཀྱན་ལ་སྒྲིམ་ས་པའི་བཅོམ་ལྡན་འདས།

མཚན་ཙམ་གྲོས་པས་ངན་འགྱུརི་སྤྱག་བསྐྱལ་སེལ།

དྲག་གསུམ་ནད་སེལ་སངས་ཀྱས་སྒྲིམ་གྱི་ཟ།

བེ་རྒྱ་ཡི་འོད་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ།

འ

འདིར་མི་ལྷས་ལན་ཅིག་གོ་བ་པའི་དུས་སྤྱ་ནད་མེད་བདེ་བར་གནས་
ཤིང་། ཚེ་རིང་བར་འདོད་པ་ནམས་ཀྱིས་ཟས་སྒྲིམ་དང་། བྱ་བ་སྦྱོང་ལམ་
གྱི་པན་གནོད་ལེགས་པར་ཤེས་ཤིང་། སྤང་བླང་ཚུལ་བཞིན་དུ་བྱེད་དགོས་
པས། དང་པོ་ཟས་སྒྲིམ་གྱི་སྤང་བླང་ལ། བྱེད་ཀྱི་ལམ་མ། སྤྱི་ཚོད་
རིགས། ཤ་མོ། ཤིང་གོག་ཇིན་ཟས། མར་ནག་མ་ཚོས་པ། ཚོག་པ།
ཁིངས་པོ་འི་ཟས་རིགས་ཐམས་ཅད་དང་། བྱེད་པར་ཉིན་ཤིང་། ཤ་ཚུལ་
སྤངས་པ། སྤང་བྱེད་ཤིང་། མཚོ་རྩོལ་གྱི་ཤིང་། བྱ་ཤིང་། མ་སྒྲིན་པའི་ཤིང་།
གྱི་བ་ཅན་གྱི་ཤིང་། ཤིང་བཅུད་མེད། ཉ་སྒྲིང་བམ་ཚུལ་བཅུད་ནས་ཟ་བ།
གྱི་ནས་སངས་བྱེད་པམ་ཚུལ་ཟན་དང་ཆང་། ཆང་སྤྱར་དང་། ཉུང་མ་རད་

རས་པ། མར་བྱད་ཅུལ་པ་སྤངས། ཞོ་རས་པ། ཞོ་མ་སྒྲིན་པ། རོ་མ་
ཤངས་མ། སྒྲིན་མ་བཏབཔའི་བྱ་རམ། ཅོང་དང་ལ་སྤྱལ་ཆེན་པར་ཟ་
བ་སོགས་སོ།

དུས་གཅིག་ལ་མཉམ་དུ་མི་འབྲོད་པའི་རིགས་ནི། ཞོ་མ་ལངས་པ་དང་
ཆང་གསར་པ་གཉིས་མི་འབྲོད། ཉ་ཡི་ཤ་འོ་མ་མི་འབྲོད། དེ་བཞིན་འོ་
མ་དང་ཤིང་རྟོག་མི་འབྲོད། བྱ་ཡི་སྒྲོང་དང་ཤ་མི་འབྲོད། བྱ་རམ་དང་
ཞོ་མི་འབྲོད། ཤ་མོ་ཡུངས་དཀར་མར་ལ་བཅོས་པ་མི་འབྲོད། མར་ཆོས་
ནས་ཆུ་གང་མོ་འབྱུང་བ་མི་འབྲོད། ཤ་ལ་དཀར་སྒྱུར་བསྐྱེས་པ་མི་འབྲོད།
འོ་མ་དང་སྒྱུར་པོ་ལྷན་ཅིག་མི་འབྲོད། དེ་དག་མཉམ་དུ་ཆོས་ན་འཐབ་པས་
དུག་དུ་འགྱུར་རོ།

འབྲོད་པའི་ཟས་རིགས་ནམས་ཀྱང་ཕྱ་མ་མ་ཞུ་བར་ཕྱི་མ་ཆོས་མ་ཞུ་
བའི་ནད་དུ་འགྱུར། ཟ་བའི་དུས་སྤུ་སེམས་ལ་བྲེལ་བ་ལངས་ཤིང་སྒྲོང་ཆ་
མང་པོ་ལབ་པ་དང་། སྒྲིག་ཡས་གཡོན་དུ་བཅུས་ནས་པ་ཚུར་སིག་ལྟ་
བར་བྱེད་པ་དང་། ཚོག་པ་ཟ་བ་དང་། ཟས་ཁམ་ཏ་ཅང་ཆེ་བ་དང་།
ལེགས་པར་མ་བཟུང་བ་དང་། ཕྱ་མ་མ་མིད་བར་ཕྱི་མ་ཁར་བཅུག་པ་
དང་། རྒྱུང་དང་བཅས་པ་མིད་པ་སོགས་བན་ཀན་མགུལ་འགག་སོགས་
ཡོང་བའི་ཁྱུ་ཡིན་པས། དེ་ལྟར་མི་བྱེད་པར་སེམས་སྒྲོད་པོ་བྱས་ཏེ་ཟ་
དགོས་སོ།

ཟས་ཀྱི་ཚོད་ཀྱང་ཡང་ཞིང་འཇུ་སྤྱ་བའི་རིགས་འབྱུངས་ཙམ་ཟ་བ་
 དང་། རྩི་ཞིང་འཇུ་དཀར་བའི་རིགས་བྱེད་འབྱུངས་ཙམ་ཟ་བ་དང་། ཚེས་
 བྱས་ཤིང་སྒོམ་བྱེད་པའི་མི་ཡིན་ན་ལྟོ་བ་ཆ་བཞི་བྱས་པའི་ཆ་གཉིས་ཟས་
 དང་། ཆ་གཅིག་སྒོམ་དང་། ཆ་གཅིག་རྒྱུང་གི་གནས་སུ་བཞག་ན་བདེ་
 བ་ཡིན། ཟས་ཀྱི་གོང་དུ་སྒོམ་འབྱུང་ན་ཤ་སྒོམ་པོར་འབྱུར་ལ། བར་དུ་
 འབྱུངས་ན་རན་པར་འབྱུར་ཞིང་། ཇེས་སུ་འབྱུངས་ན་སྒོམ་པར་འབྱུར་རོ།

སྒོམ་ལ་ཆུ་དང་། ཆང་དང་། འེ་མ་དང་། ཇ་ནམ་པ་བཞི། ཆུ་ལ་
 ཆར་པའི་ཆུ་མཚོག་གངས་ཆུ་ཐག་རིང་ནས་ཤུགས་བརྒྱུ་བའི་ཆུ་བཟང་།
 ཆར་ཆུ་ཡང་སྒོད་གཙང་མར་བཟེད་པའམ། ས་གཙང་སར་ཉི་མའི་འོད་
 དང་རྒྱུང་འཕྱོག་པ་བཟང་། འདས་ཇུ་དང་། ཉ་ལྷེ་བས་དང་། ཅ་ལོ་དང་།
 ཤིང་ལོ་ལྷུང་བ་དང་། ཤིང་སྒོང་གི་གྲིབ་མ་ཕོག་པ་ནམས་ནི་ངན། གཤམ་
 འབྱུག་པོ་ནས་འདོན་པའི་ཆུ་དང་། དོང་ཆུ་ནམས་ནི་དུས་རྒྱུན་དུ་ངན། རི་ཅི་
 དང་། བྲག་ནས་ཐོན་པའི་ཆུ་ལ་སོགས་པ་བཟང་ངན་སྒྲ་ཚོགས་ཡོད་ཀྱང་
 ཕལ་ཆེར་འབྱིང་། རྒྱ་མ་(སྤང་)ལ་བཏོགས་ན་ཡང་བ་དེ་ལོགས་ཤིང་།
 རྩི་བ་དེ་ངན་པ་དང་། ཆུ་བཞག་སའི་སྒོད་ཀྱང་ཤིང་གི་སྒོད་ལ་ཞག་གཉིས་
 ལས་ལྷག་པ་བཞག་མི་རུང་བྱས་དགོས། གཞན་ཇུ་མ་དང་། དཀར་ཡོལ་
 དང་། ཟངས་ལྷགས་དང་། ཁྲོ་སོགས་ནི་ཤིང་ལས་བྲག་ཀྱང་། དབྱུན་ཞག་
 བདུན་དང་། དབྱར་ཞག་གསུམ་ལས་ལྷག་པར་བཞག་མི་རུང་། ལོགས་
 པར་བྱས་དག་བྱེད་དགོས་སོ།

ཐུ་གྲང་མོ་ནི་ཐང་ཆད་པ་དང་། ཆང་ནད་དང་། མགོ་འཁོར་སྐྱུག་པ་
དང་། སྒྲིམ་དད་དང་། ལུས་ཚ་བ་དང་། བྲག་མཁྲིས་དང་། ཏུག་ནད་
སེལ་བར་བྱེདོ།

ལེགས་པར་བསྐྱེད་བའི་ཐུ་ནི་བྱོད་སྐྱེད་ཟས་འཇུ་སྐྱུགས་བྱ་སེལ། བད་
ཀན་རྩེ་སྒྲིམ་པ་དང་། དབྱགས་མི་བདེ་བ་དང་། ཆམ་པ་དང་། རིམས་
གསར་པ་འཕྲུལ་དུ་སྒྲོག་པར་བྱེད་དོ།

བསྐྱེད་གྲང་ཐུས་ནི་བད་ཀན་མི་སྐྱེད། མཁྲིས་པ་སེལ་བར་བྱེད་དོ།
ཞག་གཅིག་ལོན་ན་ཏུག་དང་འབྲུ་ཉེས་པ་ཀྱན་སྐྱེད་དོ།

ཆང་ནི་མང་ན་ཏུག་དང་འབྲུ་ཞིང་། ཉུང་ན་བདུད་ཅི་དང་མཚུངས།
ཆང་གསར་པ་སྒྲིལ་སྒྲིང་པ་ཡང་བ་ཡིན། ཆང་གར་མོ་དང་ཨ་རག་བྲག་
དང་མཁྲིས་པ་ལ་གཞོད། རྒྱུང་དང་བད་ཀན་ལ་པན་གཉིད་འཕེལ།

འོ་མ་ནི། བཞེས་ཐོག་འོ་མ་བྱོན་མོ་བདུད་ཅི་དང་མཚུངས། གྲང་ན་
འོ་སྒྲོན་རྩེ་བསེལ་སྒྲིན་དང་བད་ཀན་སྐྱེད། བསྐྱེད་ན་བྱོ་ཞིང་ཡང་བ་ཡིན།
གདུས་ན་འཇུ་དཀར་རྩེ་བ་ཡིན། འོ་མ་འི་མཚོག་བའི་འོ་མ་ཡིན།

ཇ་ལ་རབ་འབྲིང་མང་པོ་ཡོད། ཇ་བཟང་པོ་ནི་ཁམས་དྲངས། རིག་པ་
གསལ། ལུས་ཡང་། གཉིད་སངས་བ་སོགས་ཡོན་ཏན་མང་། ཡང་མང་
ཆེས་ན་བྲག་དང་། བྱད་པར་རྒྱུང་ལ་གཞོད་པས་དཀར་ཡོལ་གསུམ་ཙམ་ནི་
ཚོད་ཡིན། ཏུས་གྱུན་ཟས་སྒྲིམ་གྱི་ཚོད་ཟིན་ཅིང་སྤང་སྤང་ལེགས་པར་བྱ་
དགོས་སོ།

སྤང་ཕུག་གི་མགོ་ནས་སྤུམ་གྱི་ཇ་མ་རྒྱང་ཕྱི་ཕུག་པོ་ཆེན་པོར་
གུར་བའི་གསུང་།

THE STORY OF A POOR BOY, HOW HE
BECAME VERY RICH, BY FELLING
AN EARTHEN OIL POT ON
HIS HEAD.

ཕྱིན་སྤང་ཕུག་ཞིག་གིས་ཆོ་གང་གཞན་གྱི་ལས་ཀ་མང་པོ་བྱས་ཀྱང་ཁོ་
ལ་ཁྲ་གང་ཡང་མ་ཐོབ་པས། ཉིན་ཅིག་སྤུམ་ཚོང་ས་ཞིག་དུ་ཕྱིན་པས། དེར་
མི་ཕུག་པོ་ཞིག་གིས་སྤུམ་ཉེས་ནས་སྤང་ཕུག་ལ་སྤྲས་པ། ཁྱིའི་ཀྱིས་སྤུམ་
འདི་འབྱུར་ནས་ངའི་ཁང་པར་སློལ་ཅིག་ཟེར་ནས་ཁོ་ལ་དཔུལ་སྐར་མ་ལྔ་
ཕྱིར་རོ ॥ དེ་ནས་སྤང་ཕུག་སེམས་ཏེ་ཅང་དགའ་ནས་སྤུམ་མགོ་ལ་འབྱུར་
ཏེ་བསམ་སློབ་བྱང་ཕྱི། སྤྲས་པ། ངས་ཆོ་གང་གཞན་གྱི་ལས་ཀ་འཕེལ་གཏོགས་
མང་པོ་བྱས་ཀྱང་ཁྲ་གང་ཡང་མ་ཐོབ་པས། དེ་རིང་ཕུག་པོ་འདིའི་སྤུམ་
འབྱུར་ནས་ཁོང་གི་ཁང་པ་ལ་བསྐྱལ་གྱི་ཞིག་ལ་ང་ལ་ཁྲ་སྐར་མ་ལྔ་ཐོབ་བྱང་
ངོ ॥ ད་ངས་སྐར་མ་ལྔས་བྱའི་བྱིའུ་ཕུག་མོ་ཞིག་ཉོ་དགོས། དེ་བསོས་
ནས་ཆེར་སོང་བ་དང་སྒོ་ང་མང་པོ་བྱང་ཡོང་། སྒོ་ང་ནམས་ཚང་ཉལ་ནས་
བྱིའུ་ཕུག་མང་པོ་ཐོན་ཡོང་། དེ་ནས་དེ་ཆོ་ཆེར་སོང་བ་དང་བཙོང་ནས།
ཡང་ར་ཕུག་མོ་ཅིག་ཉོ་དགོས། དེ་ཆེར་ལོན་ནས་དེ་ལ་ར་ཕུག་མང་པོ་སྤྲས་
ནས་འཕེལ་བ་དང་དེ་ཆོ་ཚང་མ་བཙོང་ནས་ང་ཕུག་པོར་འགྱུར་རོ ॥ དེ་ནས་
ངས་ཕུག་པོ་ཞིག་གི་བྱ་མོ་ཞིག་དང་གཉིན་བཟུལ་ན་ད་དྲུང་ང་ཏེ་ཅང་ཕུག་
པོར་འགྱུར་རོ་ཟེར་ནས་ཁོ་སེམས་ཏེ་ཅང་དགའ་ནས་ཁོ་འི་མགོ་ལ་སྤུམ་གྱི་

རྩ་མ་འབྱེར་བ་བཞིན་དེ་མཚོང་གཅིག་བརྒྱབ་པས། རྩུམ་གྱི་རྩ་མ་སར་སྤྱང་
 རྩེ་དུམ་བྱར་ཆག་གོ། །དེ་ནས་ཁོ་ཉ་ཅང་འཛིགས་པ་དང་འགྱོད་པ་ཆེན་པོ་
 བྱང་ནས་བསྐྱེད་སྐབས་ཕྱག་པོ་ཡང་སྤེལ་ནས་གཏམ་དྲིས་པས། སྤྱང་ཕྱག་
 འཛིགས་ཏེ་གང་ཡང་ཉུ་མ་རྒྱས་སོ། ། ཕྱག་པོས་ཅིའི་ཕྱིར་འདི་ལྟར་གྱུར་
 བ་མ་འཛིགས་མ་གསང་པར་ང་ལ་བདེན་པར་ཤོད་ཤིག། ཅེས་སྒྲུས་པ་དང་།
 སྤྱན་མའི་ལོ་རྒྱས་ནམས་གོང་བཞིན་བཤད་པས། ཕྱག་པོ་དེ་སྤྱང་
 ཕྱག་གིས་བསམ་སྒྲོ་བདང་ཚུལ་ལ་སེམས་ཉ་ཅང་དགའ་ནས་ཁོ་རང་གི་བྱ་མོ་
 གཅིག་དང་གཉིན་བརྒྱབ་ནས་སྤྱིར་རོ་སྤྱང་ཕྱག་གིས་ཁོ་རའི་སེམས་ལ་
 བསམ་སྒྲོ་བདང་བ་ཇི་བཞིན་སི་ཕྱག་པོ་ཆེན་པོར་གྱུར་ཏོ། །

སྤྱན་པོ་གཅིག་དང་སྤྱང་པོ་གཅིག་གི་ལོ་རྒྱས།

THE STORY OF A FOOL AND A WISE MAN.

སྤྱན་པོ་གཅིག་གིས་གསེར་གྱི་གཏོར་བུ་མ་རྒྱུད་པ་ལས། དེས་དེ་ནས་
 གསེར་ཅུང་ཟད་ཅིག་བྱེར་ཏེ་རང་གི་གྲོགས་པོ་སྤྱང་པོ་གཅིག་ཡོད་པའི་ཐང་
 དུ་སོང་ནས་དྲིས་པས་འདི་ནི་གསེར་ཞེའོ། ། འོ་ན་ད་དུང་ཡོད་དོ་ཞེས་སོ། །
 དེ་ལྟ་ན་ལེགས་ཀྱིས་བྱམ་སོང་དུ་བྱའོ། ། ཞེས་ཏེ། གཉིས་པོ་སོང་ནས་སྤྱང་
 པོ་གཅིག་གི་ཚར་སྤྱས་ཏེ། ནམ་དགོས་པའི་ཆོ་གཉིས་ཀ་སོང་ཞིང་ལེན་པ་
 ལས། སྤྱང་པོ་འི་བསམ་པ་ལ་བསྐྱེད་སེམས་སྤྱིས་ཏེ། བུ་མ་པ་གཞན་ཞིག་དུ་
 སྤྱས་ནས། སྤྱན་པོ་དེ་བོས་ནས་སོང་བ་དང་། བུ་མ་པ་སི་སྤང་
 བས། སྤྱང་པོ་ན་རེ། བུ་མ་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་བརྒྱས་སོ་ཟེར་རོ། ། སྤྱན་པ་ན་རེ།

ཀྱུ་བ་ལ་ཐུག་ན་དང་པོ་རང་ང་དབང་བའི་དུས་སུ་ཁྱེད་དང་ཐུན་མེད་དུ་བྱ་
 རོན་ཅི་ཡོད། ངས་མ་བརྒྱས་བྱས་པས། སྤང་པོ་མ་ཉན་དེ། ངས་ནི་མ་
 ཀྱས། གཞན་ཁྱེད་ལས་འོས་མེད་དེ་ཟེར་ནས། སྤང་པོ་དེས་ཐྱོན་པ་རྒྱལ་
 པོ་འི་ཐད་དུ་བྱིད་དེ་དོན་སྤྲ་མ་བཤད་ནས་འདི་ལ་ཆད་པ་ཆོད་ཅིག་བྱས་པས།
 རྒྱལ་པོ་ན་རེ། ད་དུང་བདག་དགོས་སོ་གསུངས། ཁོ་ན་རེ། དེ་ལྟ་ན་
 གསེར་བཙེལ་བའི་ནགས་ཀྱི་ལྷ་ལ་རྒྱ་བར་བྱེད་ཟེར་དེ། རྒྱལ་པོས་ཀྱང་
 ལགས་སོ་ཞེས་བྱ་བྱིན་ནོ།།

དེ་ནས་དུས་བདེ་བ་ལྟེ། སྤང་པོ་རང་གི་པ་ཁྱན་པོ་གཅིག་ཡོད་པ་ལ་
 གསེར་བྱས་ཐྱོན་པས་བརྒྱས་སོ་ཞེས་བཞེད་པའི་རྒྱལ་བསྐྱབས་དེ། དུས་ལ་
 བབ་པ་ན་སྤོང་པོ་འི་ཁོག་རྒྱལ་པར་པ་སྤྲས་དེ། སྤྱེ་པོ་མང་པོ་གཙོ་བོ་རྒྱལ་
 པོ་དང་བཅས་པའི་དབྱས་སུ་ལྷ་མཆོད་དེ། རང་གིས་མ་ཉན་པའི་དཔང་
 གསོལ་བ་དང་། བདེན་པས་སྤར་བཞིན་རྒྱ་མཚན་སྤྲ་མ་རྒྱས་པར་བསྟུང་དོ།།
 དེ་ནས་གཤགས་ལྷར་བྱས་པའི་མི་ཁྱན་དེས་ཤགས་ཕྱེ་བ་དང་། ཁོ་ན་རེ།
 འདི་ལ་ལྷོས་ཤིག་ཅས་བཞེད་པ་དང་། རྒྱལ་པོ་ན་རེ་བདེན་ཡང་དག་གོ་
 ཟེར་བ་ན། རྒྱལ་པོ་དེ་ན་རེ། ཁྱེད་ཐམས་ཅད་བདེན་ན། ང་ཡང་བདེན་པས།
 སུ་མི་བདེན་ན་ཤིང་གི་ལྷ་འདི་མི་བདེན་པས། ཐོག་མར་ངས་ལྷ་འདི་བསྟེན།
 དེ་ནས་ཁྱེད་དང་ང་གསོད་ཅིག་ཅས་སོ། སྤང་པོ་ན་རེ། འདི་ལྷ་ཡིན་པས་
 བསྟེན་དུ་མི་རུང་ངོ་། འདི་བསྟེན་པས་ཁྱེད་རང་ལ་མི་རུང་བ་འོང་ངོ་བྱས་
 པས། ཐྱོན་པ་ན་རེ། ད་ལྟ་ཉིད་དུ་འཆི་བ་ལས་མི་རུང་བའི་ཚབས་ཆེ་བ་

གཞན་མེད་ཟེར་ནས། མ་ཉན་པར་ཁོས་ཤིང་གི་ཚྭ་གས་པ་མང་པོ་སྤྲངས་དེ།
 དེ་ལ་མེ་བཅུག་པ་དང་པ་གན་པོ་དེ་དུ་བས་འཇུགས་དེ་བྱལ་ནས་བྱང་ངོ་།
 དེས་བཟུས་པས་དེའི་པར་འདུག་མྱེ། རྒྱ་མཚན་བྲིས་པས། གན་པོ་དེས་
 སྤྲུམ་པ་—

ཏ་ཅང་སྤང་པོ་འང་མཁམས་པ་མིན།

ཏ་ཅང་ཁྱན་པོ་འང་ཁྱན་པོ་མིན།

ཏ་ཅང་སྤང་པོ་མཁམས་ཡིན་ན།

པ་གན་དུ་བས་ཅི་གསོད་དམ། ཞེས་སོ།

དེའི་གཏམ་དེ་ཐོས་པ་དང་། རྒྱལ་པོས་མི་གཡོ་ཅན་དེ་བསད། པ་ལ་
 ཉེས་པ་མེད་པས་བཏང་། གསེར་གྱི་བྱམ་པ་ཁྱན་པོར་བྱིན་ནོ།

(ལེ་འགྲེལ་ ༧༧-༧༩)།

མཁམས་པ་མཁམས་པའི་ནང་ན་མཛེས།

ཁྱན་པོས་མཁམས་པ་ཇི་ལྟར་གོ།

ཅན་དན་གསེར་ལས་རིན་ཆེ་བ།

ཁྱན་པོས་སོལ་བར་བཏང་ལ་ལྟོས།

ཞེས་པ་དེ་ལ་ ཅན་དན་གོ་ཁྱིམ་གྱི་མད་དུ་བྱང་བ་ཞིག་ཡོད་པས།
 དེ་ཕྱོགས་ཀྱན་དུ་བཅོངས་ཀྱང་ཉོ་བར་ནུས་པ་མ་ཉིད་དེ། ཁང་སྤྱང་ཞིག་དུ་
 ཉལ་བ་ན། སོལ་བ་འཛོང་བ་ཞིག་ཀྱང་དེར་བྱང་བས་གཏམ་གླིངས་པས།
 ཅན་དན་གྱི་བདག་པོ་ན་རེ་ཡུལ་ཕྱོགས་འདི་ན་ཟོང་ཉོ་བ་ཡེ་མི་གདའོ་ལོ།

སང་ནང་པར་གཉིས་པོ་སོ་སོར་ཚང་ལ་ཕྱན་པ་དགོང་མོ་དེར་འདུས་པ་ན་
 སོལ་བ་ཁྱར་བ་དེ་ལོམ་པར་མགོང་བས་ཁོའི་བསམ་པ་ལ། ཀྱ་ཡེ་ཐབས་
 ཁྱད་པར་ཅན་ཅིག་ཁོས་གདོད་རྟེན་དོ་སྙམ་སྟེ། ཅན་དན་དེ་སོལ་བར་བཏང་
 སྟེ་བཙུངས་པའི་ལོམ་པའི་སྒྱུན་པོ་དེ་ཁོ་རྟེན་པར་བསམ་པ་བཞིན་དུ། སྒྱེ་
 བོ་སྒྱུན་པོས་མཁམས་པའི་ཁྱད་པར་ནམས་མི་དྲོགས་ཤིང་། ཅུང་ཟད་དྲོགས་སུ་
 ཟིན་ཀྱང་། དེ་ལ་མཚོག་དམ་པར་མི་འཛིན་པ་དེ་དག་སྤངས་ཏེ། དམ་
 པའི་སྒྱེ་བོ་གཉིས་ཡིན་ཏེ། །ཡང་ན་ཀྱན་གྱིས་བཀྱར་བའམ། །ཡང་ན་ནགས་
 སུ་གནས་པའོ། (ས་འགྲེལ་ ༩༩)།

ཐི་བ་པོས་ཐི་བ་མོ་སྒྱུན་མེད་བསད་དེ་སུ་ངན་དུ་གྱུར་པ།

A MALE DOVE HAS BEATEN AND KILLED
HIS INNOCENT WIFE AND REPENTED.

ལེགས་ཉིས་ནམ་པར་མི་དབྱུད་པར།

ཁྱོས་ཤིང་པ་རོལ་གཞོད་འབབས་པ།

ཅུང་མ་བསད་པའི་ཐི་བ་ཉུར།

གྲོགས་དང་བྲལ་བས་སུ་ངན་ཐོབ།

དེ་ཡང་ནགས་འདབ་ཅིག་ན་ཐི་བ་ཅིག་སྟེ་ཕྱག་རོན་གྱི་བྱེ་བྲག་གཉིས་
 ཡོད་པ་ལས། སོས་ཀ་བཙལ་བའི་སྒྱེ་འདབ་གང་ཡོད་པ་དེ་ཐི་བ་མོ་

དེ་བསྐྱང་དུ་བཅུག ཐོ་དེ་གཞན་དུ་སོང་ནས། ཕྱིས་རང་གི་གནས་
 སུ་ལོག་པ་དང་། སྒྱེ་སྐམས་པས་ཉུང་ཅུར་སོང་བ་ལ་བཟུས་ནས། དེ་ན་རེ།

ཁྱེད་ཀྱིས་སྤྱོད་ལྟམ་ཐམས་ཅད་ཟླ་སོ་ཞེས་ཀྱང་། བྱི་སོ་དེས་བདག་གིས་ཅི་
 ཡང་ཟླ་སོ་པ་མེད་དོ་ཞེས་སྒྲུབ་ཀྱང་མ་ཉན་པར་དེ་ཁྱེད་ཀྱིས་ནས་ཆུང་མར་
 བརྒྱུད་པས་དེ་ལྷོ་བར་གྱུར་དོ། དེའི་ཕྱི་ལོར་སེར་ལངས་པ་དང་། ཡང་
 སྤྱོད་ལྟམ་ཐམས་ཅད་གང་བས། དེས་བདག་གིས་པས། ཀྱི་མ་བདག་
 གི་གྲོགས་སོ་དེ་ལ་སྒྲིན་མེད་པ་ཞིག་གོ་སྒྲུབ་དུ་ཤེས་དེ། སེམས་བྱ་ངན་
 གྱིས་ལོན་པ་ན། རྒྱལ་ས་དེའི་ལྷ་གཞིན་ཏུ་འགྱུར་ཞིག་གིས་འདི་སྐད་ཅས་
 སྒྲུབ་སོ། —

ནགས་ལ་གནས་པའི་བྱི་བ་ནི།

འདབ་མ་བྱ་བོ་མིག་དམར་བ།

ལེགས་ཉེས་ནས་པར་མི་དབྱུད་པར།

ཆུང་མ་བསད་ནས་བྱ་ངན་བྱེད། ཅས་སོ། (ས་འགྲེལ)།

ཀྱི་བོད་སོག་གསུམ་གྱི་བྲིམས་རྒྱུ་རིམ།

A SHORT ACCOUNT OF THE LAWS OF
CHINA, TIBET, AND MONGOLIA.

ཀྱི་ནག་དང་། བོད་དང་། སོག་པོ་ནམས་ཀྱི་བྲིམས་རྒྱུ་རིམ་བཞེད་
 པ་ལ། དེའི་ནང་ནས་ཀྱི་ནག་གི་བྲིམས་ཚ་བོ་ཡིན། མགོ་བཅད་པ་དེ་ཡང་
 བ་ཡིན། དེ་ཡང་ལྷགས་རིའི་སྤྱོད་ལྟམ་ལ་སྒྲིན་ནག་པོ་ཡིན། དེ་ལ་གཤེན་
 རིའི་སྤྱོད་ཅེས། མི་མགོ་བཅད་དགོས་པ་དེ་ནས་འདོན་དགོས། དེ་ཡང་མི་
 དེའི་སྤྱོད་ལ་ཐག་པ་བདག་གིས་མི་གསུམ་བྲིད་ནས་སྤྱོད་ལ་ཕྱིན། ཕྱི་ནས་

མི་གསུམ་ཡོང་བ་ལ། ཐག་པ་དེ་ལ་སྟེར་ནས་ཕྱི་ནས་འཐེན། ནང་ནས་
 འཕུལ་དེ་བཏང་། དེ་ནས་སྒྲིལ་ཡོང་། ཐེམ་པ་དེ་གོམ་མི་རུང་། གཤམ་དེ་
 གོམ་ཤོར་ན་ཞག་གསུམ་གྱི་ནང་དུ་འཆི་བར་གེ་ཚེས་མེད། དེ་ནི་པའི་ཅིང་
 མ་གཏོགས་གཞན་ལ་མེད། གཞན་ཡང་ཉི་མ་རེ་ལ་ལྷས་ལས་ཤ་སྤང་གང་
 རེ་བཅད་ནས་བསད་པ་དང་། ཤིང་གི་སྒྲིམ་ནང་དུ་བཅུག་སྟེ་མགོ་ཡར་ཐོན་
 པ་བྱས། མར་བསྐྱེད་མི་བྱུབ། ཡར་ལངས་མི་བྱུབ་པ་བྱས། མཚན་ལ་ཁང་
 པའི་ནང་དུ་བཞག ཉིན་མོ་སྒྲིལ་ལ་བཞག རྒྱ་ཐིག་པ་ཙམ་ཡང་མི་སྟེར།
 ཕལ་ཆེར་ཞག་པོ་བཞི་དང་ལྔ་ལ་ཤི་ཡོང་། འདི་དག་ནི་རྒྱ་མ་ཐག་པ་ཚབས་
 ཆེན་གྱི་ཁྲིམས་ཡིན། གཞན་ཡང་ལོ་རྒྱུ་བ་དང་། མ་ཤི་བར་དུ་ལྷགས་
 བརྒྱབ་པ་དང་། བཙོན་ཁང་དུ་བཞག་པ་ནི། བོད་དང་། སོག་པོ་རྒྱ་ནག་
 གསུམ་གཤམ་ཡོད། ཡང་མི་དྲག་པ་དང་ཁྲིམས་ཡང་བ་ལ་གཙང་བཙོན་དུ་
 བཞག་པ་ཡོད། དེ་ཡང་ལྷགས་མི་བརྒྱབ་པ་དང་། བཙོན་སྐྱུག་བཏང་ས་
 ཡོད་པ་དང་། རྩོལ་ག་པོ་སྟེར་བས་གཙང་བཙོན་ཞེས་པ་ཡིན། བཟང་
 བཙོན་ཡང་ཟེར། བོད་པས་མི་བསད་ན་ཕལ་ཆེར་སྐམ་གྱི་ནང་དུ་བཅུག་
 གས། ཀོ་བས་གདུམ་ནས་རྒྱ་ལ་འཕངས། གཞན་ཡང་མིག་བཏོན་པ་དང་།
 ལྷ་དང་ན་བཅད་པ། ཁ་གཤགས་པ། ཀླང་པ་ལག་པ་བཅད་པ་མང་། ཤིན་
 དུ་ཚབས་ཆེན་ལ་བྱང་གཤགས་དེ་སྤྱིང་བཏོན་ནས་བསད་པ་ཡང་བྱང་ཞེས་
 ཐོས། སོག་པོས་མི་གསད་དགོས་པ་བྱུང་ན། ཏ་ཚོད་པོ་ལྔ་ལ་མི་དེའི་རྒྱང་
 ལག་བཞི་དང་། སྒྲིལ་ཐག་པ་སྒྲིལ་པོ་རེ་རེ་བཏགས་དེ་ཏ་ལྔ་ལ་བཏགས་ནས་
 དཀྲོག་པས་ཏ་ནམས་འཐེན་དེ་བཅད་འགྲོ། རྒྱ་མའི་མིག་བཏོན་པ་ཡོད།

བཅོན་ལ་བཅུག་པ་དང་ལྷགས་བརྒྱབ་པ་ནི་རྒྱ་སོག་བོད་གསུམ་འདྲ། ཀྱང་
ལག་སོགས་གཅོད་པ་ནི་རྒྱ་སོག་གཉིས་ལ་མེད།

བྱ་ལོན་སྒོར་རྒྱ་སོག་བོད་གསུམ་ཕྱན་བྱ་མ་གཏོགས་པལ་ཆེར་འདྲ།
འབྲུ་དང་གསེར་དངུལ་རིགས་བསྐྱིས་པ་ཡིན་ན་འབྲུ་ལ་ལོ་དྲིལ་བཟང་དུས་
ལྔ་དུག་དང་། འབྲིང་དུས་བཞི་ལྔ་དང་། ངན་དུས་གསུམ་བཞི་ཟེར། དཔེར་
ན་ད་ལོ་འབྲུ་མོན་ལྔ་བསྐྱིས་པ་ཡིན་ན་ལོ་ཟླ་མ་མོན་དུག་ཉེར་དགོས།
བསྐྱིས་ལ་མོན་གཅིག་རེད། གསེར་དངུལ་ལོ་ལ་སྤང་གང་ལ་ཁྲི་མ་རེད།
སྤང་༡༠ ལ་སྤང་གསུམ་དང་། སྤང་༡༠༠ ལ་སྤང་༣༠ ཡོང་། དེ་ཡང་དང་པོ་
འབྲུ་དང་གསེར་དངུལ་གྱི་སྤྱད་ལག་དང་། གཞན་གང་ཡིན་རུང་། ཉེ་རྒྱུ་རི་
སྐད་ཆ་བྱས་པ་ཡིན་ན་སྐྱིས་མེད། བསྐྱིས་པ་ཡིན་རུང་མ་བྱ་མཉམ་ན་དེ་
ལས་ལྷག་པ་མི་འཕྲེལ། བསྐྱིས་ལ་བསྐྱིས་ཟེར་བ་མེད། བྱ་ལོན་ལ་སྤྱ་
གསུང་བྱགས་དེན་མཆོད་ཆ་ཐབ་ཆས། བཞེན་དྲུ་འོ་མ་བཞེས་རྒྱུ་རི་བ་
དང་། ས་ཁྲིང་ཁང་པ་དཔག་ཆས་ལྷག་པ་ཡོད་ན་མ་གཏོགས་ཉེར་ཡང་མི་
ཆོག་ལེན་ཡང་མི་ཆོག་ བྱ་ལོན་དོན་དག་ལ་བྲིམས་གཏོང་བ་དང་། བཅོན་
ལ་འཇུག་པའི་ལྷགས་སྤོལ་མེད། བྱན་བདག་ཀྱང་སྤྱད་ལག་འཕྲོག་པ་
དང་། བརྒྱུང་བ་སོགས་གཏན་ནས་བྱེད་མི་ཆོག་ གལ་ཏེ་ལག་པ་བྱག་ཅམ་
བྱས་ན་དེས་དག་པ་རེད། གལ་ཏེ་ཉེར་རྒྱ་ཙ་བ་ནས་མེད་ན་ལོ་ཟླ་བ་མ་གྱི་
བར་དུ་གཡོག་བྱས་ཏེ་དག་དགོས། བསྐྱིས་པའི་བྱ་ལོན་ཡིན་ན་བྱ་ཡི་བྱེད་ཀ་
དང་། ཉེས་པའི་བྱ་ལོན་ཡིན་ན་བཞི་ཆ་གཅིག་བཅུག་དགོས།

ཏྲུ་མག་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ།

A DESCRIPTION OF CHINA.

ཏྲུ་མག་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ། སྤྱིར་ས་ཆ་ཡང་རྒྱ་ཆེ། མི་ཤིན་དུ་མང་།
 བའི་ཅིང་། ཏུང་ཅིང་། ལན་ཅིང་། ཞི་ཅང་། བྱ་རྒྱལ་ཁབ་ཆེན་པོ་
 བཞི་ཡོད། རི་མི། འན་དུང་། འན་ཞིས། ཀྲང་དུང་། ཀྲང་ཞིས།
 ཏུ་ཀྲང་། ཏུ་ནན། ཏུ་པིས། ཏི་ནན། ཀན་ཟུ། རྩི་རྒྱ། ཡུན་ནན། ཡན་
 པས། ཀྲང་ཞིས། ཏི་ཀྲང་། བྱ་ཀྲན། ཅང་ནན། ཀེ་ཀྲ། ཞིང་ཆེན་པོ་
 ཡོད། འདི་ལ་སོག་པོ་དང་བོད་མི་བཅི། ཞིང་ཆེན་རི་ལ་དཔོན་པོ་ཅུང་དུ་
 རེ་ཡོད། འདིང་ཆེན་རི་ལ་རྩིང་ཁག་བརྒྱད་ཅུ་རེ་ཡོད། རྩིང་དཔོན་ལ་འན་
 ཀྲན་ཟེར། རྩིང་དཔོན་རི་ལ་དམག་མི་སྟོང་ལྷག་ལྟ་རེ་ཡོད། ཞིང་ཆེན་རི་ལ་
 དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་རེ་དང་། ཅུང་བ་ལྟ་རེ་ཡོད། ཆེ་བ་ཅང་ཅུང་ཟེར།
 ཅུང་བ་ལ་ཅུང་ཡེ་ཟེར། ཞིང་ཆེན་རི་ལ་གྲོང་བྱིར་ཆེ་ཅུང་མང་པོ་ཡོད།
 མང་ཉུང་གི་ངེས་པ་མེད། འགའ་རི་ལ་ཅུང་མང་། འགའ་རི་ལ་ཅུང་ཉུང་།
 དེ་བཞིན་དུ་མི་སེར་ཡང་ཅུང་མང་ཉུང་སྒྲ་ཆོག་པ་ཡོད། ཡམ་པན་དུག་ཅུ་
 བམ་པ་ཡོད། གོང་མའི་བམ་ཀ་ཡོད་པའི་སྒྲ་མ་ཆེན་པོ་དུག་ཅུ་ཡོད།
 དེ་པལ་ཆེར་བོད་དང་། ཁམས་དང་། ཡམ་མདོ་དང་། སོག་པོ་ལ་ཡོད།
 དེང་སང་རྒྱལ་པོ་བཞུགས་ས་བའི་ཅིང་ཡིན་པས་གྲོང་བྱིར་ཉ་ཅང་རྒྱ་ཆེན་པོ་
 ཡིན། མི་ཉ་ཅང་མང་། ལྷགས་རི་རིམ་པ་ལྟ་ཡོད། བམས་ཅད་ཀྱི་ཕྱི་
 ལ་ཆུའི་ལྷགས་རི་ཁ་ཞིང་ལ་འདོམ་པ་ཉི་ཤུ། བཞིང་ཟབ་ལ་འདོམ་པ་ཉི་ཤུ་
 ཡོད། དེའི་ནང་ལ་བཅིགས་པའི་ལྷགས་རི་ཆེན་པོ་མགོ་དམག་ལ་འདོམ་

བ་བཅོལ་། ཞིང་ཁ་ལ་འདོམ་པ་བཅུ་ཡོད། སྒོ་ཆེན་དགུ་ཡོད། སྒོ་རི་རི་
 ལ་ལྷ་ཁང་ཆེན་པོ་རི་རི་དང་། དཔོན་པོ་རི་རི་ཡོད། དེའི་སྤྱང་ལ་དཔོན་
 པོ་ཆེན་པོ་ཡོད། ཅུ་མིན་གྱི་དུ་ཟེར། སྒོ་འི་ཕྱི་ལ་གྲོང་ཁྱིམ་ཆེན་པོ་རི་རི་
 དང་། ཟམ་པ་རི་རི་ཡོད། དེ་ནས་ལྷགས་རི་སེར་པོ་ཡོད། མཐོ་དམན་
 ལ་འདོམ་པ་བཞི་དང་། ཁ་ཞིང་ལ་འདོམ་པ་གཉིས་དང་། དེའི་ནང་དུ་
 རྒྱའི་ལྷགས་རི་རྒྱང་བ་གཅིག་ཡོད། དེ་ནས་ལྷགས་རི་སྤྱོད་པོ་ཡོད། མཐོ་
 དམན་སྤྱབ་མཐུག་ལྷགས་རི་སེར་པོ་དང་འདྲ། དེའི་ནང་དུ་ས་དོ་སྤྱང་ས་
 ནས་བཅོས་པའི་རི་རྒྱུས་པོ་ཆེ་བ་ཅི་ཤིང་ནགས་ཆལ་སྤྱོད་པ་དེའི་མདུན་ངོས་
 ལ་སྤྱར་ཏི་བཞིང་ས་པའི་རྒྱལ་པོ་འི་པོ་བྲང་ཐོག་སོ་དགུ་ཡོད། བྱིས་ས་ཁང་
 ཆེན་པོ་དུག་དང་། རྒྱང་བ་བཅུ་ཡོད། ལྷགས་རི་ཆེན་པོ་འི་ནང་དུ་ས་ཤོང་
 བ་རྩོ་ངོས་ལ་གྲོང་ཁྱིམ་ཆེན་པོ་ཆགས་འདུག དེ་ལ་ཡང་ལྷགས་རི་རྒྱང་
 བ་མཐོ་དམན་འདོམ་པ་གསུམ་དང་། ཁ་ཞིང་ལ་འདོམ་པ་གང་ལྷག་ཙམ་
 དང་། དེ་ནང་ལ་ཚོང་པ་དང་། སྤྱོད་མ་མཁན་མང་པོ་ཡོད། སྤྱད་ལག་ལ་
 མཚན་པོ་ནོར་བུའི་རིགས་སྤྱོད་ཆེན་པོ་འདུག དེའི་མཐའ་སྒོར་ལ་ཉི་མ་
 གཅིག་འགྲོ་དགོས་ཟེར། བདག་གིས་མ་ཕྱིན། དེ་ལ་ནན་ཀྱན་ཟེར།
 མི་དཔོན་པོ་དང་། ཚོང་པ་དང་། དབུལ་ཕུག་ཐམས་ཅད་སྒོམ་པའི་བྱིས་
 གྲངས་བྱེ་བ་གཅིག་ལྷག་ཙམ་ཡོད་པ་རེད། ཉི་མ་རི་ལ་མི་སྤྱོད་སྤྱུག་གསུམ་
 རི་མ་ཆག་པ་ཤི་བ་རེད། ཉི་མ་རི་བཞིན་མི་ཤི་རོ་ཅིས་བརྒྱབ་ནས་དགོང་མོ་
 ལྷགས་རིའི་སྒོ་བརྒྱབ་པ་དང་སྒོ་འི་དཔོན་པོ་ལ་ཁྱུ་ཡིག་ཕུལ་དགོས། སྤྱོང་
 བཞི་ལྷ་ཙམ་བྱང་ན་ན་ཆ་བྱང་ཡོད་དམ། བསད་རིས་བྱས་ཡོད་དམ་ཞིབ་

དཔྱད་བྱེད་དགོས། བྱ་ཚ་ཆུང་ཆུང་གི་བ་ལ་མི་ཅི། རས་དང་ལྷན་པ་ལ་བྱས་
 རས་སྒྲིལ་ལ་བོད་བཞག (སྒྲིལ་དར་གིས་)གད་པས་ཁྲར་འགྲོ། ལྷགས་རིའི་
 ཕྱི་དང་ནང་ལ་སྒྲིལ་པས་དགོན་པ་ཆེ་ཆུང་གི་བྱ་ཚ་བརྒྱད་ཡོད། དེ་དག་གི་
 བྱ་པ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་གི་བྱ་ལྷག་ཡོད། དུས་རྒྱུན་བསྐྱེད་པའི་དམག་མི་བྲི་བཅུ་
 བཞིས་ཡོད།

རྒྱལ་པོ་ལ་བཅུན་མོ་གསུམ་ཡོད་ལྷགས་སྒྲིལ་ཡིན། རྒྱལ་པོ་འགའ་
 རིས་བཞི་ལྟ་བུ་བདུན་ཁྲངས་མཁན་ཡོད། བཅུན་མོ་འི་སྒྲིལ་མི་ནམས་
 འབྲས་བུ་བཏོན་ནས་པོ་ཆེན་བཅོས་བ་ཡིན། ཞལ་ཏ་མ་ཡང་མང་པོ་ཡོད།
 ནང་སྒྲིལ་ཆེན་པོ་བཞི་ཡོད། དེ་ལ་ཆུང་ཐར་ཟེར། ཕྱི་མཛོད། བར་མཛོད།
 ནང་མཛོད་གསུམ་ཡོད། རྒྱལ་ཁམས་ནས་ཁྲལ་བསྐྱེད་པ་དང་། ཕྱག་བརྒྱབ་
 རྒྱ་པལ་ཆེར་ཕྱི་མཛོད་ནས་བྱས། ནང་མཛོད་ནི་རྒྱལ་པོ་འི་པོ་བྲང་ནང་གི་
 མཛོད། བར་མཛོད་ནི། རྒྱལ་ཁག་གཞན་གྱི་མི་དྲག་པ་དང་། རང་གི་འོག་
 ཡིན་རུང་ཐག་རིང་གི་མགོན་པོ་ཁག་ཆེན་དང་། རྒྱལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་སྒྲིལ་དག་
 ཁྲལ་ཆེན་པོ་ལ་ཡོང་བ་ནམས་སྒྲིལ་དགོས། བོང་མ་ལ་ཉི་མ་རེ་རེ་ལ་
 བསྐོས་བ་རྒྱས་པ་ཕྱི་མཛོད་ནས་བྱས། ན་བཟའ་ནང་མཛོད་ནས་བྱས།
 ནང་མཛོད་བར་མཛོད་གཉིས་ལ་ལོ་རེ་འི་ཁྲལ་ཡོང་བའས་སོ་སོ་ཡོད། བའི་
 ཅིང་གི་ཉུབ་ཕྱགས་སུ་རི་བོ་ཅི་ལྟ་བུའི་གནས་ཆེན་པོ་ཡོད། དབྱས་ཀྱི་རི་
 ཏ་ཅང་མཐོན་པོ། ཕྱགས་བཞི་འི་ཆུང་ཟད་དམར། མཐའ་སྒྲིལ་དུ་ཉི་མ་
 བཅོ་ལྟ་ལ་བསྒྲིལ་བྱུང་ཟེར། དེ་ལ་དགོན་པ་ཆེ་ཆུང་བརྒྱ་ལྷག་ཙམ་ཡོད།
 རང་བྱོན་གསུང་བྱོན་མང་པོ་ཡོད། བྱ་པ་བྲི་ཚ་བརྒྱད་ལྷག་ཡོད། བོང་མའི་

པོ་ག་ཡོད་པ་དགོན་པ་༡༥ ཡོད། དེའི་ཅིང་གི་དགོན་པ་དང་། འདིའི་དགོན་
པ་གྲིང་ཆོས་ལུགས་དགེ་ལུགས་པ་ཡིན། བཞུགས་ཡང་ཞིང་ཆེན་ནམས་སུ་
དགོན་པ་མང་པོ་ཡོད་ཟེར། དེ་ལ་ཕྱི་པ་དང་། བོན་པོ་དང་། ཁྲ་ཁྲོ་དང་།
ནང་པ་སྤྱ་ཆོགས་ཡོད་ཟེར།

པོ་ག་གི་སྒྲིང་། ནང་གི་སྒྲིང་ཆེན་བཞི་ལ་ལོ་རེ་ལ་དོ་ཚད་བཞི་བརྒྱ་རེ།
ཞིང་ཆེན་གྱི་ཅུང་དུ་ ༡༥ ལ་དོ་ཚད་སུམ་བརྒྱ་རེ། དམག་དཔོན་ཆེན་པོ་རེ་ལ་
དོ་ཚད་ཉིས་བརྒྱ་རེ། རྫོང་དཔོན་དང་། དམག་དཔོན་ཅུང་བ་ལ་དོ་ཚད་
བརྒྱ་རེ། ཡམས་པའ་ལ་དོ་ཚད་བརྒྱ་དང་ལྔ་བརྒྱ་རེ། དེའི་ཅིང་གི་དགོན་
པའི་སྤྱ་ཆོས་ནམས་ལ་སྤྱ་བ་རེ་ལ་དོ་ཚད་རེ་དང་། འབྲུ་མོན་ལྔ་རེ་དང་།
གྲུ་པ་ལ་དབུལ་སྤང་ལྔ་རེ་དང་། འབྲུ་མོན་བཞི་རེ་དང་། རི་བོ་ཙུ་ལྔ་རེ་
དགོན་པ་ལ་དེ་བཞིན་ཡིན། དེའི་ཅིང་གི་དམག་མི་ལ་སྤྱ་རེ་ལ་དབུལ་སྤང་
གསུམ་འབྲུ་མོན་གསུམ་རེ་ཡོད། ཞིང་ཆེན་དམག་མི་ནམས་ལ་གང་འདྲ་
ཡོད་པ་ཡག་པོ་ཉ་གོ་མ་བྱུང་། སྤྱ་ཆོས་ཆེན་པོ་ ༩༠ ནམས་ལ་དམིགས་
བསལ་གྱི་པོ་ག་ཟེར་བ་མེད། སྤྱ་ཆོས་ནམས་ལ་རང་རང་གི་སྤྱིན་བདག་དང་མི་
མེར་ཡོད་པ་དང་། མཚམས་མཚམས་ལ་སྤྱ་ཆོས་ནམས་ནས་རྒྱལ་པོ་ལ་དེན་
མཇལ་སྤུལ་བ་དང་། རྒྱལ་པོ་ནས་ཀྱང་འབྱོར་ལན་ཡག་པོ་གནང་ཡོང་།
ཁུད་པར་དུ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། པའ་ཆེན་རིན་པོ་ཆེ་ནམ་གཉིས་ནས་ལོ་
གསུམ་རེ་ལ་བོད་ཀྱི་ཕུག་དང་ཕྱིར་མ་སྤྲུལ་བ་བཟང་པོ་དང་། སྤྱོས་དང་།
སྤྲན་བཟང་པོ་དང་། སྤྱ་གསུང་ཕུགས་དེན་ཕྱིན་སྤྲུལ་དམ་ཇུས་ཅ་ཆེ་བ་
ནམས་རྒྱལ་སྤྱོན་སོ་སོ་ལ་སྤུལ་རྒྱལ་རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་དང་། པའ་ཆེན་རིན་

བོ་ཆེ་སོ་སོ་ནས་སྐྱེ་ཆབ་མཁན་པོ་རེ་དང་། སྤུལ་ཆས་བྲེལ་གྱི་བ་ཉི་ཤུ་ཙམ་
 རེ་བཅང་ཡོང་། གྱུ་ལ་པོ་ནས་དེ་ལ་སོ་སོའི་འབྱེར་ལན་ལ་གྱུ་ནག་གི་གོས་
 ཆེན་དང་། སྤྱད་ལག་ཡ་མཚན་པོ་དང་། གྲམས་དངུལ་སོགས་སྒྲ་ཆོགས་
 བྲེལ་གྱི་བ་ཉི་ཤུ་ཙམ་རེ་དང་། སྐྱེ་ཆབ་ཙམ་པན་རེ་གོས་ཆེན་སེར་པོ་ལ་བྱིས་
 པའི་ཕྱག་བྱིས་ཕྱག་དམ་བཅས་བཅང་གི་འདུག གྱུ་ནག་དང་བོད་ལ་ཡོད་
 དུས་སྤར་གྱི་ལྷགས་སྤོལ་བཟང་པོ་མ་ཉམས་པ་ཡོད། དེང་སང་གང་འདྲ་
 ཡོད་མ་ཤེས། གྱུ་ནག་གི་བྲིས་ས་ཉ་ཅང་ངན་པ་ཆ་བོ་ཡོད། དེ་བྱིས་པ་ལ་
 དོན་དག་ཆེར་མི་འདུག་ལགས།

བོད་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ།

A DESCRIPTION OF TIBET.

བོད་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ། སྤྱིར་བོད་ལ། བོད་རྒྱུང་བ་དང་། བོད་ཆེན་
 པོ་གཉིས་ཡོད། བོད་རྒྱུང་བ་ནི་དབྱས་དང་གཙང་གཉིས་ཡན་ཆད། བོད་
 ཆེན་པོ་ནི་མདོ་ལྷོད་དང་། མདོ་སྤྱད་གཉིས། ཁམས་པའི་ཡུལ་ཐིང་ལ་
 མདོ་ལྷོད་དང་། ཙམ་མདོའི་ཡུལ་ཐིང་ལ་མདོ་སྤྱད་ཟེར། དེ་དག་ལ་ལྷོད་
 མངའ་རིས་སྒྲོར་གསུམ། བར་དབྱས་གཙང་རུ་བཞི། སྤྱད་མདོ་ཁམས་སྐང་
 དུག་ཟེར། གངས་རི་ཆེན་པོ་དང་། མཚོ་ཆེན་པོ་དང་། རྒྱ་ཁྱུང་ཆེན་པོ་མང་
 པོ་ཡོད། སྤེལ་པ་གཞུང་རང་ལ་རྫོང་ཁག་བརྒྱ་དང་ལྔ་བཅུ་ཡོད། གཙང་ལ་
 རྫོང་ཁག་བཙོ་བརྒྱད་ཡོད། ཁམས་ལ་སྤེལ་དགེ་ཞིས་བྱ་བའི་ཡུལ་དུ་གྱུ་ལ་པོ་
 ཆེ་ཙམ་གཅིག་ཡོད་དེ་ལ་རྫོང་ ༡༥ ཡོད་ཟེར། གྱུ་ལ་རོང་ལ་གྱུ་ལ་ཕྱན་ ༡༥

འདུག དུལ་འདོན་ས་མེད་པ་འདྲ། ཡི་གེ་ལ་ཡང་མི་འདུག ན་བས་
 ཀྱང་ས་ཐོས། ལྷ་ས་ལ་སྒྲན་སྒྲན་ཏེ་ཅང་འཛིན་པོ་འདུག བོད་རང་ནས་བྱང་
 བ་དང་། སྟོད་ནས་བྱང་བ་དང་། རྒྱ་ནག་ནས་བྱང་བ་དང་། རོང་ལྷང་
 བའི་སྒྲན་ཐོད་ཡོད། སྟོན་རྒྱལ་པོ་སྟོང་བཙན་སྐམ་པོ་ཞེས་བྱ་བ་བྱང་ཉི།
 ཆོས་དང་མཐུན་པའི་བྲིམས་བཙས་ ༡༩ པ་ནི། ༡ དོན་མེད་དུ་སེམས་ཅན་ཆེ་
 རྒྱང་གང་རྒྱང་གི་སྟོག་མི་གཙོད་པ། ༢ ས་བྱིན་པར་ལེན་མི་ཆོག། ༣ གཞན་གྱི་
 བྱད་མེད་ལ་ལོག་གཡེས་མི་བྱེད་པ། ༤ རྒྱན་མི་སྟོབ་པ། ༥ དགོན་མཆོག་
 ལ་དད་ཅིང་དག་བའི་ལས་སྟབ་པར་བྱེད་པ། ༦ བ་ས་ལ་དྲིན་ལན་འཇལ་བ།
 ༧ ཡོན་ཏན་ཅན་དང་ལྷ་ས་སྟོབ་དཔོན་རིགས་མཐོ་བ་གན་པ་ནམས་ལ་བཀྱར་
 ཉི་བྱེད་པ། ༨ ཉི་དུ་མཛེལ་བ་ཤེས་ཡུལ་མི་བྲིམ་མཆོས་ནམས་དང་མཐུན་
 ཅིང་པན་གདགས་པ། ༩ ཟས་ནོར་ལ་ཆོད་ཟིན་པ། ༡༠ བྱ་ལོན་དུས་སུ་
 འཇལ་བ། ༡༡ བྱེ་དང་སྤང་ལ་གཡོ་སྟོབ་མི་བྱེད་པ། ༡༢ ཀྱན་ལ་སྟོམས་ཤིང་
 སྤག་དོག་ང་རྒྱལ་མི་བྱེད་པ། ༡༣ གྲོགས་ངན་མི་ངན་གྱི་ཁ་ལ་མི་ཉན་པ།
 ༡༤ རྒྱན་དུ་ངག་འཇམ་ཞིང་བདེན་པར་སྟོབ་པ། ༡༥ རང་ཆོད་ཟིན་ཞིང་སྟོ་
 ཁོག་ཡངས་ཤིང་སེམས་རྒྱང་བྱེད་པ། ༡༦ གཞན་ལ་གནོད་པ་མི་བྱེད་པ་
 ནམས་སོ། ། དེའི་ཇིས་སུ་རྒྱལ་པོ་མངའ་བདག་ཁྱི་རལ་པ་ཅན་ཞེས་བྱ་བ་
 བྱང་ཉི། བྱུག་པོ་དང་དབུལ་པོ་ནམས་ལན་གསུམ་སྟོམས། དེ་ཡང་བྱུག་
 པོའི་ནོར་བགོས་ནས་དབུལ་པོ་ལ་བྱིན་ཡང་། ལོ་གསུམ་སོང་བ་དང་སྤར་
 གྱི་བྱུག་པོ་ནམས་བྱུག་པོར་གྱུར་པ་དང་། དབུལ་པོ་ནམས་དབུལ་པོར་
 གྱུར། དེ་ལྟར་ལན་གསུམ་བྱས་འདུག འདི་འདྲ་བའི་ལོ་རྒྱུས་མང་པོ་ཡི་

གེ་ལ་འདུག་ བོད་ལ་གྲོ་དང་ནས་གཙུག་ཅེ་བ་བདེ་གྱིན་འདུག་ སྐུ་མ་
དང་། ཆོད་མའི་རིགས་སྒྲ་མང་པོ་འདུག་ འབྲས་དང་། མ་ཀེ། མེན་
རྒྱགས་མེད། ནས་དང་གྲོ་བཀའ་རྒྱ་རྒྱགས་པ་མང་པོ་འདུག་ ལོ་གསུམ་རི་ལ་
རྩིང་པ་རྩེར་སྒྲུངས། གསལ་པ་པར་རྒྱགས། ལོ་བདུན་ལ་མུ་གེ་བྱང་ན་
ཡང་སྦྱོན་མེད་ཟེར། དམག་མི་ལྷ་ས་ལ་བོད་དམག་སྟོང་། རྒྱ་དམག་སྟོང་།
གཙང་ལ་བོད་དམག་སྟོང་། རྒྱ་དམག་སྟོང་། ཁམས་ཆབ་མདོ་ལ་བོད་
དམག་སྟོང་། རྒྱ་དམག་སྟོང་ཡོད། གཞན་ལ་རྒྱ་དམག་མེད། བོད་རང་གི་
དམག་མང་པོ་ཡོད་པ་རེད། ག་ཆོད་ཡོད་པ་ཉ་མ་གོ། རྒྱ་དམག་ལ་རྒྱ་ནག་
རང་ནས་ཕོག་ཡོང་གི་འདུག་ རྒྱ་བ་ལ་དདུལ་སྤང་དུག་རེ་ཡོན་ཟེར། བོད་
དམག་ལ་ཞིང་ཁ་བདེ་བ་རྒྱ་ས་ཆ་ཡོད། དེ་ལ་ཁྲལ་མེད། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་རི་
ཞིག་དེ་ཙམ་ལཱ།

སོག་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ།

A DESCRIPTION OF MONGOLIA.

སོག་པོ་དེ་ཡུལ་གྱི་བཤད་པ་ནི། རྒྱལ་པོ་ཆེ་རྒྱུང་བསྐྱེམས་པས་བརྒྱ་
དང་དུག་ཡོད། རྒྱལ་པོ་དེ་ནམས་ཀྱི་གོ་སའི་མིང་ལ་རིམ་པ་བཞིན་ཤང་།
གུང་། བེ་ལེ། བེ་སེ། རེ་སག་རིམ་པ་ལྔ་ཡོད། དེ་ལ་པལ་ཆེར་ཤང་
མང་། དང་པོ་གསུམ་ལ་བརྒྱ་རྒྱ་གཞི་ཉོག་དང་། རྒྱུ་མ་གཉིས་ལ་བྱ་རུའི་
ཉོག་ ལོ་རི་ལ་ཕོག་རིམ་པ་བཞིན་རྒྱ་དདུལ་དོ་ཆད་བརྒྱ། བརྒྱད་ཅུ།
དུག་ཅུ། བཞི་བཅུ། ཉི་ཤུ་ནམས་ཡོད། རོ་ཆད་རི་ལ་རྒྱ་ཁྲི་བརྒྱ་དང་ཉི་

BCU 3622

གུ་ཙ་ལྷའི་ཅིས་ཡོད། གྲུ་ནག་གི་འོག་ཡིན་ཀྱང་གྲུ་ནག་ལ་ཁྲལ་འཇལ་མི་
 དགོས། རང་རང་གི་གྲུ་པོ་ལ་ཁྲལ་འཇལ་དགོས། ཁྲལ་ཡང་པོ་ཡིན།
 ཕྱག་པོ་ནམས་ལ་ལོ་ལ་དངུལ་དོ་ཚད་རེ་དང་། འབྲིང་པོ་ལ་དངུལ་སྤང་
 སུམ་ཅུ་རེ། ཉམ་ཆུང་ལ་དངུལ་སྤང་བཅུ་རེ་དང་། ལྷ་རེ་ཙམ་བབས།
 དོ་ཚད་གཅིག་ལ་དངུལ་སྤང་ལྷ་བཅུ་ཡོད། དངུལ་སྤང་གང་ལ་གྲུ་ཤི་གཉིས་
 དང་ཨ་ན་བརྒྱད་ཀྱི་ཅིས་ཡིན། དམག་མི་གྲུ་ལ་ཁག་ཆེན་པོ་ནམས་ལ་བྲི་
 གཅིག འབྲིང་ལ་སྟོང་ཕྱག་དྲུག་བདུན་ཙམ་དང་། ཆུང་བ་ལ་སྟོང་ཕྱག་
 གསུ་ཙམ་ཡོད། ས་ཆ་ཉ་ཅང་གྲུ་ཆེན་པོ་ཡིན། མི་ཉུང་བ་ཡིན། ས་ཆ་པལ་
 ཆེར་ཐང་ཆེ་བ་ཡིན། རི་ཆེན་པོ་ལྷ་དྲུག་ཙམ་ཡོད། མཚོ་ཆེན་པོ་གསུམ་
 ཡོད། མཚོ་ཆུང་དང་། གྲུང་ཆེ་ཆུང་མང་པོ་ཡོད། དགོན་པ་ཆེ་ཆུང་སུམ་
 བརྒྱ་ལྷག་ཡོད། དགོན་པ་ཆེན་པོ་གཅིག་ལ་གྲུ་པ་སྟོང་ཕྱག་བཅོ་ལྷ་ཡོད།
 དེ་མིན་སྟོང་ཕྱག་བདུན་བརྒྱད། ལྷ་དྲུག་ བཞི་ལྷ། གཉིས་གསུ་ གཅིག་
 ཙམ་དང་། ཆུང་བ་ལ་བརྒྱད་བརྒྱ། དྲུག་བརྒྱ་བདུན་བརྒྱ། བཞི་བརྒྱ་ལྷ་
 བརྒྱ་ཙམ་སྤྲ་ཚོགས་ཡོད། ཚོས་ལྷགས་ཐོད་དགོ་ལྷགས་པ་ཡིན། གྲུ་ནག་
 གྲུ་པོ་འི་ཐམ་ཀ་དང་གོ་ས་ཡོད་པའི་ཁྲ་མ་ཆེན་པོ་སྤུལ་སྤྱུ་འབྲོན་པ་ཉི་ཤུ་
 ཡོད། དེ་མིན་སྤུལ་སྤྱུ་དང་། སྤུལ་སྤྱུ་མིན་པའི་ཁྲ་མ་ནི་མང་། གྲུ་ནག་དང་
 ཐག་ཉི་བའི་སོག་པོ་གྲུ་ལ་ཁག་ཉི་ཤུ་ཙམ་ལོ་ ཉོག་བདེ་ཡོང་། བྱང་ཕྱོགས་
 ཀྱི་སོག་པོ་པལ་ཆེར་ལོ་ ཉོག་མི་བདེ། ཁྲོང་ཚོ་ལོ་རེ་ལ་མར་དང་བལ་དང་
 པགས་པ་དང་། རྩ་ལ་སོགས་པ་བཅོང་ནས་གྲུ་ནས་གྲོ་ཞིབ་དང་། ཙམ་པ་
 དང་། འབྲས་ལ་སོགས་པ་བསྐྱབ་པར་བྱེད། ཁྲོང་ཚོ་ནོར་མང་པོ་ཕྱག་པོ།

གསེར་དབུལ་མང་པོ་ཡོད། མིག་པོ་གྲུལ་པོ་ནམས་ཀྱི་བྲིམས་ཡང་འཇམ་
པོ་ཡིན། མི་བསད་མི་ཡོང་། བཙུན་ལ་བཅུག། བདུང་བ་དང་། ཉེས་པ་
འགེལ་བར་བྱེད། ཉ་ཅང་ཉམ་ཆུང་དབུལ་པོ་སྤོང་མཁན་རེ་རེ་གཉིས་རེ་མ་
གཏོགས་མེད། མིག་ཡོང་བ་ཀང་ལག་ལ་སྒྲིན་ཡོད་པ། རྟོ་མེད་པ། ཉ་
བ་མེད་པ་ནམས་གྲོང་པས་རེ་མོས་བྱས་ཏེ་གསོས་དགོས། ॥

བོད་ཀྱི་ནང་པའི་དུས་ཆེན་ནམས།

A SHORT DESCRIPTION OF BUDDHIST HOLIDAYS IN TIBET.

༡། (༡) རྟོ་མེད་དང་པོའི་ཆེས་གཅིག་ལ། བོད་ཀྱི་ལོ་གསར་
ཡིན། དེ་ཡང་ལྷགས་སྤོལ་བཞིན་དེའི་ལྷ་བྱོར་
ཡུལ་གྱི་ཁྱ་མ་དཔོན་པོ་དང་རང་གི་བྱིན་ཆེ་བའི་
པ་མ་སྤྱན་ནམས་ལ་མགུལ་དར་སྤུལ་ཏེ། བྱེ་མ་
ཆང་ཕུད་ཞུས་ནས། “བཀྲ་ཤིས་བདེ་ལེགས་སྤྱན་
སྤུམ་ཚེགས།” ཟེར་དགོས། དེའི་ལན་དུ་
“གཏན་དུ་བདེ་བ་ཐོབ་པར་ཤོག།” གསུང་བ་
གནང་གྱི་ལྷགས་སྤོལ་གྱི་ཐོག་ནས་བཀྲ་ཤིས་
སྤོན་ལམ་བྱེད་སྤོལ་ཡོང་། ཆེས་པ་གཉིས་ནས་
བཟུང་གཅིག་གིས་གཅིག་ལ་མགྱོན་གཏོང་རེའི་
ལྷགས་སྤོ་དགའ་སྤྱོད་བྱེད་ཀྱི་ཡོད།

(ཁ) ཉེར་ལྷ་དང་པོ་འི་ཆོས་གཅིག་ནས་ཆོས་ ༡༥ བར་བདག་
ཅག་གི་སྟོན་པ་འདྲིན་པ་མཉམ་མེད་ཤུག་འི་གྲུལ་
པོ་འི་ “ ཆོ་འབྲུལ་དུས་ཆེན ” ཡིན། འདི་སྐབས་
ལྷ་སར་ཇོ་ཁང་གི་མདུན་དུ་སེར་འབྲས་དག་
གསུམ་གྱི་དག་འདུན་ཐམས་ཅད་ཆོག་པ་པ་དེ་ལ་
“ སྟོན་ལས་ཆོག་པ་མཆོད་ཆེན་མོ་ ” འམ་
“ ཆོག་པ་མཆོད་སྟོན་ལས་ ” ཟེར། འདི་དུས་དག་
བཤེས་ཀྱི་མིང་ནགས་ཡང་བཏང་ཡོང་། གྲོལ་
སྐབས་དག་འདུན་གྱི་ཆོག་པ་མཆོད་གསེར་སྤྲང་
མཛོད་པའི་ལྷགས་སྟོལ་ཡོང་།

༢། ཉེར་ལྷ་གསུམ་པའི་ཆོས་བཅོ་ལྔ་ལ། དཔལ་ལྷན་འབྲས་
སྤྲངས་སུ་སངས་གྲུས་ཀྱིས་དུས་འཁོར་གསུངས་
པའི་དུས་ཆེན་ཡིན།

༣། ཉེར་ལྷ་བཞི་པའི་ཆོས་བརྒྱད་ལ་རབ་དུ་བྱུང་བ་དང་།
བཅོ་ལྔ་ལ་ལྷམས་སུ་ཞུགས་པ་དང་། སངས་
གྲུས་པ་དང་། ལྷ་ལས་འདས་པའི་དུས་ཆེན་
བཞི་འཛོམས། ལྷ་བ་འདི་ལ་ངེད་བོད་ནམས་
ཀྱིས་ “ ས་ག་ལྷ་བ་ ” ཟེར། དུས་ཆེན་ནམས་
ཀྱི་ནང་ནས་འདི་དུས་ཆེན་ཅ་ཆེ་ཤོས་ཅིག་ཡིན།

༧། ཉོར་ཁྱེ་དུག་པའི་ཆོས་བཞི་ལ། སངས་རྒྱལ་གྱིས་ཆོས་གྱི་
འཁོར་ལོ་བསྐྱོར་བའི་དུས་ཆེན་ཡིན། དེ་ལ་
“དུག་པའི་ཆོས་བཞི་” ཟེར་རོ།

༨། ཉོར་ཁྱེ་བདུན་པའི་ཆོས་བཅུ་ལ། དུས་གསུམ་བདེ་གཤམ་གས་
ཀྱན་འདུས་གྱ་ཅུ་བརྒྱ་འབྱུང་གནས་ཚུན་གྱི་ཡུལ་
གྱི་རྒྱུ་བྱང་མཚན་ས་སྤྱ་ལྷ་ན་གོ་ཤིང་མཚན་ནང་
གི་མེ་ཉོག་པརྒྱའི་སྤྱང་པོར་སྤྱ་འབྱུངས་པའི་དུས་
ཆེན། དེ་ལ་ “གྱ་ཅུ་ཆོས་བཅུ་” ཟེར་རོ།

༩། ཉོར་ཁྱེ་བརྒྱད་པའི་ཆོས་དབྱུགས་ཐོབ་པ་དང་། སྐར་མ་བྱང་
སྤྱང་རི་ཁྱི་ཞེས་པ་ཤར་བའི་དུས་ལྟོན། ཁྱོན་
པའི་ཆུ་མ་གཏོགས་ཆུ་མིང་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལྷན་
གྱི་བདུད་ཅིར་གྱུར་དེ་ཁྱེ་བ་གཅིག་གི་བར་དུ་
གནས། དེ་དུས་ཁྱུས་བྱེད་པའི་ལས་བཟང་།
པོད་དུ་དེ་ལ་ “ཆབ་ཞུགས་” ཟེར། དཔེར་
“བྱང་སྤྱང་རི་ཁྱི་ཤར་དུས། ལྷན་པའི་དགོས་
ཆེད་མི་འདུག” ཟེར་རོ།

༡༠། ཉོར་ཁྱེ་དགྱ་པའི་ཉིར་གཉིས་ལ། ལྷ་ནམས་གྱིས་འཛམ་བུ་
གླིང་ནས་སངས་རྒྱལ་ལྷ་ཡུལ་དུ་སྤྱན་དྲངས་ནས།
སྤར་འཛིག་དེན་འདིར་སངས་རྒྱལ་ལྷ་ཡུལ་ནས་

ཕེབས་པ་ཡིན་པའི་ཕྱིར། རང་ཅག་བོད་པ་ཚོས་
ལྷོ་བ་འདི་ལ་ “དགྲ་པ་ལྷ་བབས་དུས་ཆེན་”
ཟེར་བའི་སྟོལ་དེ་ནས་བྱུང་བ་ཡིན་ནོ།

༤། ཧོར་ལྷོ་བཅུ་པའི་ཉིང་ལ། ཞུ་སེར་བལྟན་པའི་བདག་པོ་
མཉམ་མེད་ཤར་གྱལ་བ་ཙེང་ཁ་པ་ཆེན་པོ་མ་དོ་
ཁམས་སྒྲན་ཨ་མ་དོ་འི་ཡུལ་དུ་སྐྱུ་འབྱུངས་ཏེ།
ཞིང་ལ་གཤེགས་པའི་དུས་ཆེན་འདི་ལ་ “དགའ་
ལྷན་ལྷ་མཆོད་” ཀྱང་ཟེར་རོ།

༥། ཧོར་ལྷོ་བཅུ་གཉིས་པ་ལ། འཇིག་རྟེན་སོ་ནམ་པའི་ལོ་གསར་།
འདི་ལྷོ་འི་ཉིང་དགྲ་ལ་བོད་ཁྱིམ་ལྷོ་བཅུ་གསུམ་གྱི་
དགོན་ཁག་གིས་དུ་གསང་སྤྲུགས་ཟབ་མོ་འི་ཆོས་
ལྷགས་བཞིན་ལྷོ་ཆེན་ནམས་ཀྱིས་དགོན་ཁག་སོ་
སོར་བསྐྱབ་བཤགས་ལེགས་པར་མཛད་དེ།
འཇིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་སྐྱ་ནད་སྤྲུག་འབྱུག་ཙེང་དང་
སད་དང་སེར་བ་ལ་སོགས་པ་མི་དགེ་བའི་
རིགས་དང་དགྲ་བགཤགས་མ་རུང་བ་གིས་མི་
འབྱུང་བའི་ཆེད་དུ་དགོན་ཁག་ཆེ་རྒྱུ་ཆེ་ཡོད་
གསུངས་ཅད་དུ་འཆམ་བཞུགས་པ་གནང་ཏེ། གཏོར་
གྲུག་གསུང་དགྲ་གཏོར་འཕང་བའི་ལྷགས་སྟོལ་

དང་། དེ་དུས་འཛིན་ཏིན་པ་ནས་སྐྱུང་ཟུང་
 འཛིན་གྱིས་སྒྲིལ་སྒྲིལ་དང་དགོན་པ་མཇུག་ཏེ་
 ལོ་གཅིག་གི་བར་ཆད་མིང་བསྒྲིག་པའི་སྒྲིལ་ལས་
 འདེབས་པ་དང་། ལྷ་དུ་མོ་བལྟ་བའི་དོན་དུ་
 དགོན་ཁག་སོ་སོར་མཇུག་དུ་འགྲོ་བའི་ལུགས་
 སྒྲིལ་ཡོད་ལགས།

བསོད་ནམས་སྟོབས་ཀྱི་དོགས་བརྗོད།

THE LIFE OF SODNAMTOP.

བཅོམ་ལྷན་འདས་གྲོང་ཁྱེར་པ་རྣམས་དུ་བཞུགས་ཤིང་། སྐབས་ཤིག་
 ཞལ་འཛུམ་པ་མཛད་པས། བརྒྱ་ཕྱིན་གྱིས་ཞལ་འཛུམ་པའི་རྒྱ་ཁྱེར་པར།
 བཀའ་སྤྱུལ་པ། སྒྲིལ་གྲོང་ཁྱེར་བསོད་ནམས་ལྷན་གྱི་བར་རྒྱལ་པོ་བསོད་
 ནམས་སྟོབས་ཞེས་བྱ་བ་གྲོང་ཁྱེར་སྟོང་ཕྱག་བརྒྱད་ཅུ་སྟོང་སྐུ་པ་དཔལ་
 འབྱོར་དང་ལྷན་པ་ཞིག་བྱུང་། དེ་ལོ་བྱང་ཤེལ་གྱི་མཁར་པ་རྒྱ་བའི་འོད་
 ཟེར་ཅན་ནས། སྐྱེད་སྐྱོང་ཆལ་གསར་བ་གཞིགས་སུ་བྱེ་རེལ་དུ་ཤིང་ཏར་
 ཞོན་ནས་བྱོན་པས། ལས་དུ་མི་ཟས་ཀྱི་གདུང་བས་འབྱུགས་པའི་ནད་པ་
 ཉམ་ཐག་པ་ཞིག་གཞིགས་པས་སྟོང་ཇི་དྲག་པོ་འབྱུངས་ཤིང་། ནད་པ་ཐམས་
 ཅད་དེ་དང་འབྲ་བར་དགོངས་ནས། གྲོང་ཁྱེར་མཐའ་དག་གི་ནད་པ་གང་ན་
 སུ་ཡོད་པ་ཐམས་ཅད་ཅད་བཅད་ཏེ། ནད་པ་དྲག་ཞན་མེད་པར་ཟས་དང་།
 གོས་དང་། མལ་ཆ་དང་། བྱི་སྒྲན་དང་། སྒྲིལ་འབྱོལ་དང་། ནད་གཡོག་
 དང་། མཐུན་ཀྱིན་ཐམས་ཅད་མ་ཆང་བ་མེད་པར་སྐྱོན་ཞིང་། དེ་དག་ལ་

རིམ་གྱི་པ་དང་སྒྲན་བ་ནམས་ཀྱང་མཁས་པ། ཞི་བ་དུལ་བ། སྤྱིང་ཇི་དང་།
 བཙུན་འགྲུས་ཆེ་བ། ངག་འཇམ་ཞིང་། ངང་རྒྱད་རིང་བ་དག་བསམས་ནས།
 འདོད་པ་མེད་པའི་རིམ་གྱི་པ་ནི་འབྱོར་པ་དགའ་བས། དེ་དག་གི་བསྐྱེན་
 བཀྱར་དང་། ཡོན་དང་། བྱ་དགའ་ལ་སོགས་པ་ནམས་ཀྱང་ཐོགས་པ་མེད་
 པར་སྤྱན་ནས་ནད་པ་ཀུན་གསོ་བར་མཛད་ཅིང་། གཞན་ཡང་ཡོངས་སྤྱོད་
 ནམས་ཀྱིས་སྤྱོད་པོ་ཀུན་སྤྱོད་པས་ཆོས་པར་མཛད་པ་ལ། བརྒྱ་བྱིན་གྱིས་དེ་ལྟ་
 བུའི་མཛད་པ་ལ་འབྱོར་སེམས་དང་ཁྲིམས་གྲགས་ཡོད་མེད་སྤྱིང་སྟོབས་
 བདག་པའི་ཕྱིར་བྱས་ཟེ་མིག་ཡོང་བ་ཞིག་དུ་སྤྱུལ་ནས། བདག་དག་དུ་སྤྱུལ་
 པར་གནས་པ་འདི་ལ་བྱགས་ཆེ་བས་སྤྱན་གཡས་པ་སྤྱོད་ཅིག་ཞུས། དེ་མ་
 ཐག་སྤྱན་གཡས་པ་མཆོན་གྱི་བཏོན་ཏེ་སྤྱོད་ལས་དང་བཅས་སྤྱན་པས་བྱས་ཟེ་
 མིག་གཡས་པ་གསལ་བར་མཐོང་བས། རྒྱལ་པོ་དགའ་ནས་གཡོན་པའང་
 འགྲུ་བར་བཙུན་པའི་ཆེ། བརྒྱ་བྱིན་རྒྱལ་པོའི་སྤྱིང་སྟོབས་ལ་མགྲུ་ནས་
 རང་གཞུགས་བསྐྱེན་ཏེ་རྒྱལ་པོའི་སྤྱན་སྤར་བཞིན་གསལ་བར་བྱས་སོ།
 དེའི་དུས་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་བསོད་ནམས་སྟོབས་དེ་ད་ལྟ་ངའོ། ཞེས་གསུངས་
 པས་འཁོར་ནམས་ཇེས་སུ་ཡི་རང་ངོ་། འདི་ཡང་སྤྱན་པའི་ཆོས་སྐོར་རོ།

བྱིས་བདག་ཟས་གཙང་མའི་དེགས་བཟོད་ནི།

THE LIFE OF HOUSEHOLDER SAI-TZANG-MI.

བསོད་ནམས་འབར་བ་བསམ་པ་དྲི་མེད་ནམས་། ཡོན་དཀ་ལ་ཆགས་
 ནས་སྤང་ནོར་ལ་མིན་། རྣལ་འབྱོར་ལ་འབྱོར་ཡོངས་སྤྱོད་དག་ལ་མིན་། དུལ་

གྱི་ཆགས་བྲལ་ལ་དཀར་འདོད་ལ་མིན། ཞེས་པ་ནི། བཅོམ་ལྷན་འདས་ལ་
 དག་སྟོང་ནམས་ཀྱི་དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་བསོད་ནམས་ཀྱི་རྒྱ་དཔག་དུ་མེད་
 པ་ཕྱོད་དུ་བསྐྱབས་པ་ནི་ངོ་མཚར་ཆེ་ཞུས་པས། བཀའ་སྩལ་པ། གཞན་
 ཡང་ངས་ཕྱོད་ཀྱི་ར་རྒྱ་སེར་རྒྱལ་པོ་ཆངས་ཕྱིན་གྱི་དུས་སུ། བྱིས་བདག་
 ཟས་གཙང་མ་ཞེས་བྱ་བ། གཞོད་ཕྱིན་ནོར་ལྷའི་བྱ་ལྷ་ར་འབྱོར་པ་དང་ལྷན་
 པ་ཞིག་བྱང་། དེས་རྒྱ་མཚོར་ཡང་ཡང་ཕྱིན་ཏེ་རིན་པོ་ཆེ་དང་སྤྱི་ཉལ་སོགས་
 མང་དུ་སྦྱངས་ནས་བྱིས་གང་ཞིང་། སྟོང་བ་ནམས་ལ། དཔག་བསམ་གྱི་
 ཤིང་ལྷ་ར་ཕྱིན་པས་ཆོས་པར་བྱས། སྐབས་ཤིག་དེས་རིན་པོ་ཆེའི་སྟོང་
 གཞན་དུ་ཕྱིན་པ་འཁོར་ནས། རྒྱལ་པོ་མཐལ་དུ་སོང་ནས་སྤྱི་ཉལ་དོ་ཤལ་
 དཀར་ཆེན་སྐད་པར་བརྒྱས་པ་ལྷ་ར་འོད་འཕྱོ་བ་ཞིག་སྤལ་བས་རྒྱལ་པོ་
 ཐུགས་རབ་དུ་མཉེས། དེ་དུས་རྒྱལ་པོ་འི་བྱ་མོ་དབྱངས་ཅན་མ་ཞེས་བྱ་བ་
 གས་གྱི་ཁང་བཟང་ན་ལེགས་བཤད་བྱ་ལེན་པ་ཐོས་ནས། བྱིས་བདག་ཟས་
 གཙང་དགའ་མགུ་སྤྱ་ལོང་གཡོ་བཞིན་རང་གྱི་བྱིས་དུ་ཕྱིན་པས། ཟས་དང་
 ཅེད་འཛོ་མི་དྲན། གཉིད་མི་ཁྱགས། ལེགས་བཤད་ཁོ་ནས་ཡིད་འཕྱོགས་
 ཤིང་བསམ་པ། ཀྱི་མ། བདག་གི་ལོ་བཅུ་གཉིས་རྒྱ་མཚོ་ལ་ཕྱིན་ནས་
 འབད་པས་བསམགས་པའི་ནོར་དང་། རྫོ་རྫོ་དང་རིན་ཆེན་སོགས་མང་ཡང་།
 ལེགས་བཤད་ཆ་ཅས་མ་ཐོབ། ལེགས་པར་བཤད་པའི་སྒྲན་དངགས་མེད་
 ན་རིན་ཆེན་མང་པོས་ཅི་བྱེད་སྒྲུམ། ནང་པར་རྒྱལ་པོ་འི་པོ་བྱང་དུ་སྤུས་མོ་
 ལ་ལེགས་བཤད་སྟོང་བའི་མི་བཏང་བས། བྱ་མོས་འཇུག་དང་བཅས་སྤྲས་

བ། ལེགས་བཤད་རིན་གྱིས་བསྐྱུ་བར་བྱ། གྱུ་མཚོ་ནས་ལོ་བཅུ་གཉིས་
 བྱངས་པའི་ནོར་བུ་ནམས་ང་ལ་ཕྱིར་ན་ངས་ལེགས་བཤད་ཕྱིན་གྱིས་ཟེར།
 ཟས་གཙང་གིས་རིན་ཆེན་གང་ཡོད་འབྱུར་དེ་གྱུ་པ་པོ་འི་པོ་བྱང་དུ་ཕྱིན་ནས་
 སྤྲུལ་མོ་ལ་སྤྲུལ་བས་ལེགས་བཤད་ཐོབ་ནས་རབ་དུ་དགའ་དེ་ཡང་ཡང་
 བཟོད། གྱུ་པ་པོས་གྲོས་ནས་བྱིས་བདག་ལ་སྤྲུལ་བ། བྱིད་ནོར་གང་ཡོད་
 བྱང་ནས་ལེགས་བཤད་ཀྱིས་ཅི་བྱེད། བདག་གི་བྱ་མོ་འི་ལེགས་བཤད་ལ་
 བྱིད་ནི་ཡོད་ཆོས་ཡང་ལེགས་བཤད་ནི་ས་གར་ཡང་སྤྱད་ནོར་ནི་བསྐྱུ་བ་
 དགའ་ཆོགས་ཆེ། ་གལ་དེ་ཟས་ནོར་མེད་ན་བྱིད་ལེགས་བཤད་ཟ་བྱང་ངས་
 ཞེས་འཇོམ་བའི་གཏམ་གྱིས་སྤྲུལ་བས། བདག་ནོར་ཞེས་བྱ་བ་སྤྲུལ་ཕྱར་
 སྤྲུལ་དོག་དང་དུག་ཕྱར་ཆགས་སྤང་འཕེལ་ལ་དགྲ་འདྲི་གཡལ་བའི་གནི་
 བསྐྱུང་བ་དགའ་ཞིང་ཟད་པ་སྤྱ། ལེགས་བཤད་ནི་དམ་པའི་སློབ་གྲོས་མཚོར་
 ཆེན་འགྲུངས་ཤིང་དམ་པའི་ཆོས་སྤྱུབ་པའི་ལས་སྤྱོད་པོ་ཀུན་ལ་པན་བྱེད་སློབ་
 དང་རིག་པ་གསལ་བའི་སློབ་མེས་སྤྱན་དངགས་འོད་སྤྱོད་འབར། ཡོན་ཏན་
 སློབ་མཚོར་འཇོམ་མེད་གཏོར་གྱི་མཚོག་རབ་དམ་པ་ཡིན། ཞེས་ཞུས། དེའི་ཆེ་
 བྱིས་བདག་ཟས་གཙང་དེ་ནི་ད་ལྟ་ང་ཉིད་ཡིན། ལེགས་བཤད་ཕྱིར་བ་གྱུ་པ་
 པོ་འི་བྱ་མོ་དེ་ནི་ཤུ་རིའི་བྱ་འདི་འོ། བྱིས་བདག་སློབ་མེས་དེ་ཡིས་གསེར་གྱི་
 སྤྲུགས་བྱར་ལེགས་བཤད་བྱིས་ནས་ཕྱོགས་ནམས་ཀུན་དུ་སྤྱིངས། ཞེས་
 བསྐྱུངས་པས། འཁོར་ནམས་སྤྲུགས་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་འཇུག་པ་བཙོན་ཅིང་
 ཡི་རང་ངོ་། འདི་ཡང་ཤེས་རབ་ཀྱི་ཆོས་སློབ་རོ།

བལ་པོའི་ཡུལ་གྱི།

A SHORT DESCRIPTION OF NEPAL.

ལྷགས་པོ་ལྷག་ལོ་རྒྱ་བ་དང་པོའི་ཆོས་བཅུ་དྲུག་གི་སྐབས་འདིར་
 གོར་ས་སྐྱོང་གི་མི་སྣ་ཕྱིར་ལོག་གཞིང་ས་སྐྱོང་ཉིད་ལ། སྤྱིར་ཡང་འཛིག་
 ཉིན་གྱི་ཁམས་ཀྱི་སྐྱེ་བོ་པལ་པ་ནམས་ཀྱི་གནས་སྐབས་ཀྱི་བདེ་སྐྱོད་ནི་གྲུལ་
 པོ་ཆེན་པོ་ནམས་ཆོས་དང་ལྷན་པ་ལ་རག་ལུས་ཤིང་། བྱད་པར་དུ་ནི་པ་
 ལའི་ཡུལ་གྱི་ཆེན་པོ་ནི། དེ་བཞིན་གཤེད་པ་འཁོར་བ་འཛིག་ནས་བཟུང་ཕྱི་
 བཅོམ་ལྷན་འདས་དཔལ་འཁོར་ལོ་སྒྲིམ་པའི་གནས་བྱད་པར་ཅན་དུ་གྱུར་
 ལས་གསུངས་པ་ཡིན་པས། འདི་ཉིད་ཉམས་ཆགས་སྤྱུ་གྱུར་ཆོས་སྐྱོང་རང་
 གི་ཆོ་བསོད་ལ་གནོད་པ་དང་། བསྟན་འགྲོ་སྤྱི་ལ་ཡང་མི་ལེགས་པས་ས་
 སྐྱོང་ཉིད་ནས་ཕྱགས་ཁུར་བཟང་པོ་དོན་ལ་ཁེལ་བ་ཞིག་མཛད་དེ། བལ་པོའི་
 ཡུལ་གྱི་མཆོད་དེན་གཉིས་དང་། ཤན་དུ་བྱ་རིའི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ་གནས་
 པ་སོགས་བལ་ཡུལ་གྱི་ནང་པའི་སྤེ་ནམས་ལ་གྲུབ་སྦྱོར་དང་མཆོད་པ་གྲུ་ཆེར་
 མཛད་དགོས་པར་མ་ཟད། ས་སྐྱོང་ཁག་པན་ཚུན་གཉིས་ནམས་ཀྱི་སར་ཡང་
 འབྲུག་ཅོད་མེད་པར་ཕྱགས་མཐུན་མཛད་ནས་བཞུད་ན་ལེགས་ཚུལ་གྱི་བསྐྱབ་
 བྱ་ཞིབ་གྲུས་དང་བཅས་པའི་བཀའ་ཤོག་གནང་དེན་བཟང་པོས་སྤྱོད་བ་སྦྱུལ།
 མི་སྣ་ནམས་ལའང་དེ་ལྟར་གྱི་བཀའ་དང་ཐོན་ཕྱག་གནང་། དེ་དང་ཕྱོགས་
 མཚུངས་པར་སྐབས་འཛིག་དགོས་ཚུལ་གྱི་ཁྱུ་ཡིག་འབྲུལ་མི་བྱུང་པ་སོ་
 སོར་དངོས་པོའི་གནང་སྐྱེས་བཟང་པོ་དང་བཅས་རང་རང་གི་ལྷ་གྲུབ་དང་

མཐུན་པའི་བསྐབ་བྱ་སྐྱལ་ནས་པན་ཚུན་ཕྱགས་མཐུན་ཞིང་འཇགས་མཛད་ན་
ལེ་ཚུལ་གྱིས་པར་བཀའ་ཕྱབས་དེ་ཡུལ་གྱ་དེ་དག་དུ་འཁོད་པའི་སྐྱ་བོ་
ནམས་བདེ་སྦྱིད་ཀྱི་དཔལ་ལ་སྦྱོར་བའི་ཕྱབས་ཚུལ་མཛད་དོ ॥ (དཔལ་ལྷན་
ཡིས་ ༢༠)

གོར་པ་ས་སྦྱང་གི་མི་སྣ་བལ་བོད་ཀྱི་ལས་སྒོ་འི་སྐོར་འབྱོར་བ།

THE REPRESENTATIVES OF THE KING OF
NEPAL ARRIVED AT TASHILHUNPO, FOR
REPRESENTING THE AFFAIRS OF
NEPAL AND TIBET GOVERNMENT.

ཁྱེ་བ་བདུན་པའི་ཆོས་གཅིག་ལ་གོར་པ་ས་སྦྱང་གི་བལ་མི་སྣ་མ་ཙ་
རི་སྐྱ་གི་ར་གི་དང་། ར་ཡ་ས་རས་ཐ་བ་སོཏེ་མི་སྣ་མ་ཙ་ཆོར་བལ་བོད་ཀྱི་
ལས་སྒོ་འི་སྐོར་ལ་ཁྱེ་དོན་བྱེད་པར་ཆེད་དུ་མངགས་པ་ལྷ་ལྷན་བརྒྱུད་འདི་
ཉིན་འབྱོར་པ་ནས་ཙན་དན་ལས་གྲུབ་པའི་འཕགས་པ་ལོ་ཀེ་ཤུ་ར་དང་།
གསེར་ཟངས་ལས་གྲུབ་པའི་དོ་ཆེ་སེམས་དཔའི་སྣང་བརྟན། རས་གསེར་
གྱི་པར་ཕྱད་སྤང་བཙུཌ། སྐན་འབྲས་སོགས་ལྷང་ཁ་ཤས་ཀྱི་དེན་དང་
བཅས་པའི་ཁྱེ་ཡིག་ སྣ་མ་ཙ་རི་ནས་སྦྱི་དའི་སྐད་དུ་ཤིས་བཟོད་ཀྱི་ཆོགས་
བཅད་བཟོད་པ་དང་བཅས་སྐལ་བར་དེ་དག་བཞིས་ནས་ཕྱག་དབང་དང་ཐ་
གྲལ་ཐོག་གྱེ་བལ་གྱི་གནས་ཚུལ་བཀའ་འདི་གནང་། འདུ་ཁང་གི་ཕྱབ་ཆེན་
ལ་སྣ་ལྷའི་བརྒྱ་མཆོད་སྐལ། ཆོ་འདས་འགའ་ཞིག་གི་ཆེད་སྤང་ཆོག་དང་
བཅས་བསྐྱོ་སྦྱོན་མཛད། དེ་སྐབས་གོར་པ་ས་སྦྱང་གིས་འབྲུག་དང་ཕེ་རིང་

སོགས་ས་སྒྲིང་ཁ་ཤས་འབྲུག་ཟིང་གི་སྐབས་སུ་ཡོད་འདུག་པར་ཟེ་ཉིད་
ནས་བར་ཆིང་ཞིག་གནང་ན་བཀའ་རྒྱ་ཆེ་ཚུལ་ཞུས་པར། ལན་དུ་ས་སྒྲིང་
གིས་ཞུས་པ་ཆང་མ་ངེས་བྱུང་། ལས་སྒྲིང་འི་མཚམས་དང་འབྲུག་ཕྱོགས་
ཀྱི་འབྲུག་ཟིང་ལ་ཕན་ཐོགས་པ་བྱེད། བལ་ཡུལ་འདི་རྒྱལ་པོ་འོད་ཟེར་གོ་
ཆའི་གདུང་བརྒྱད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་འི་གནས་ཡིན་པར་མ་ཟད། ནང་པའི་བསྟན་
པ་དང་ཕྱི་ནང་གུན་སོང་བའི་བསྟན་པ་གཉིས་ཀྱི་ཡོད་པའི་ས་ཆ་ཡིན་འདུག་
པས། དེ་དག་གི་ཞབས་འདེགས་དང་ལྷ་ཁང་ནམས་ལ་ཉམས་གསོ།
གནས་སྒྲིང་བའི་རིགས་ལ་རོགས་ལས་གང་དུག་ས་སྒྲིང་ནས་བྱེད་དགོས་པ་
སོགས་ཀྱི་བཀའ་པོ་བས་ཡོང་བཀའ་ལན་དེན་སྐབས་དང་སོ་སོར་དངོས་
པོ་འི་གནང་ཆ་སྐྱས་མཐོ་བ་སྟུལ་༥ (དཔུང་ན་ཡིས་ནྱིར་༣༣༠)།

མི་རིགས་པའི་རྒྱལ་དབྱེད་པའི་ལེགས་བཤད།

THE ELEGANT SAYING.

- ༡། བྱན་གཡོག་ང་རྒྱལ་ཆེ་བ་དང་༥
དཀར་བྱུང་ལྷན་པ་ཆས་བཟོ་བ་དང་༥
རྒྱལ་པོ་ཆོས་བཞིན་མི་སྤྱོད་པ་༥
གསུམ་པོ་རྒྱལ་མིན་ཞུགས་པ་ཡིན་༥
- ༢། མི་སྤྱོགས་བྱ་བ་ཚོས་པ་དང་༥
མང་དང་འཁོན་ཞིང་སྟོབས་ལྷན་ཚོད་༥
བྱད་མེད་ཡིད་དོན་ངན་དང་མཚའ་༥
ལྷ་པོ་སྐར་དུ་བསྐྱུག་པའི་རྒྱུ་༥

- ३। རོར་མེད་ཟས་གོས་མཚེག་འདོད་དང་ ॥
 བཞན་ལ་སྤོང་ཞིང་ཟས་ཞིས་འདོད་ ॥
 བཟླན་བཅས་མི་ཤེས་ཚོད་པར་འདོད་ ॥
 བསུམ་པོ་འགྲོ་བའི་བཞན་གད་ས ॥
- ༤। ཡུལ་བཟང་ཡོད་བཞིན་ཡུལ་ངན་བ ॥
 སྤྱི་བོ་ངན་བ་འཕོངས་ཤིང་ཆགས ॥
 ཀྱང་ཤུའི་མི་དོག་ཤ་ཡིན་ཞིས ॥
 ཅེ་སྤང་ལས་བཞན་སྤྱི་ཞིག་རེ ॥
- ༥। ཆེན་པོ་ནམས་ལ་དག་བས་ཀྱང་ ॥
 རང་གི་འཁོར་གྱིས་བཞན་པ་མང་ ॥
 སང་གི་ལུས་ཀྱི་འབྱས་མིན་བ ॥
 སྤྱི་ག་ཆགས་བཞན་གྱིས་ག་ལ་ཟ ॥
- ༦। ཇི་བོས་བདག་ལ་བཞན་པའི་བྱེད་ན ॥
 དེ་ལ་སྤྱོད་པར་བྱེད་པ་སྤྱ ॥
 སྤང་བས་བཞན་གས་ལ་སྤྱོད་བྱེད་ན ॥
 དེ་ལ་ལྟ་བའི་ཐབས་བཞན་མེད ॥
- ༧। ཆོས་སྤྱོད་ཞི་བར་བཞན་པ་ལ ॥
 འཚོ་བྱེད་ཤིན་ཏུ་ཐ་ཤལ་ཡིན ॥

རང་ལ་སྐྱབས་འོངས་གསུང་བ་ལ॥

དཔའ་བོ་ཡིན་ནིས་སྤྱི་ཞིག་སྒྲིག॥

༤། སྐྱེས་ངན་རང་ལ་མི་ཕན་ཡང་॥

གཞན་ལ་གཞོན་པར་བྱེད་པ་ཡོད་॥

སྤྱུལ་གདུག་ཟས་སྤྱི་རྒྱུ་ཟ་ཡང་॥

པ་རོལ་མཐོང་ན་མི་གསོད་དམ॥

༥། འདོད་པ་བདེའོ་སྙམ་སེམས་ཀྱང་॥

དེ་སྒྲིད་སྤྱུག་བསྐྱེད་ཁོ་ནའི་གྱུ॥

ཆང་འབྱུང་བདེའོ་སྙམ་པ་དེ॥

སྒྲི་བ་བདེ་བར་བསྐྱོམ་པ་ཡིན॥

༦། ཡོན་ཏན་ཅན་པ་འཛིག་དེན་གྱས॥

ཡོན་ཏན་འབད་པའི་ཤྲགས་ལ་གནས॥

འབད་ནས་ཡོན་ཏན་མི་བསྐྱབ་པར॥

གཞན་ལ་འཁང་པས་ཅི་ཞིག་ཕན॥

༧། མི་ནམས་ཆོ་རིང་བ་ལ་སྒྲིན॥

གས་པར་གྱུར་ཆོ་འཛིགས་པ་ལྟ॥

གས་ལ་འཛིགས་ཤིང་ཆོ་རིང་བར॥

འདོད་པ་སྒྲིན་པོ་འི་ལོག་ལྟ་ཡིན॥

༢༢། བཀ་ཞིག་མཁས་པ་ཡོད་བཞིན་དུ ॥
 དེ་ལས་ཡོན་ཏན་མི་ལེན་ན ॥
 མི་དེ་བཞིན་གྱིས་བཏབ་པ་ལས ॥
 ཡང་ན་ལས་གྱིས་མནར་བ་ཡིན ॥

༢༣། བཀ་ལ་ལོངས་སྤྱོད་ཡོད་བཞིན་དུ ॥
 སྤྱོད་དམ་སྤྱོད་པར་མི་བྱེད་ན ॥
 མི་དེ་ནད་གྱིས་བཏབ་པ་ལས ॥
 ཡང་ན་ཡི་དུགས་སེལ་སྤྱོད་ཡིན ॥

༢༤། ཆོས་ལུགས་ཤེས་ཀྱང་མི་སྦྱབ་ན ॥
 དེ་ཡི་ཆོས་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ ॥
 ལོ་དོག་སྤྱོད་སྤྱོད་ཆོས་ན་ཡང་ ॥
 བཅན་བཅན་དགའ་བ་བཀ་ལ་སྦྱ ॥

༢༥། ལས་གྱིས་མནར་བའི་སེལ་སྤྱོད་ལ ॥
 ལོངས་སྤྱོད་ཡོད་ཀྱང་སྤྱོད་མི་ལྱས ॥
 བྱ་རོག་ལྟོགས་ཀྱང་བསྐྱངས་སེལ་གྱི ॥
 ལྷན་བར་ཟ་བ་བཀ་ལ་ལྱས ॥

༢༦། སྤྱོད་དམ་སྤྱོད་པར་མི་ལྱས་པའི ॥
 རོར་དེ་ལྟོགས་པོར་བསྐྱོམ་ན་ནི ॥

རི་བོ་གསེར་དུ་བསྒྲིམ་པ་ཡིས།

ཕུག་པོ་བསྐྱབ་པ་ཤིན་དུ་སྤྲ།

༡༧། ཆོས་དང་ཆོས་མིན་སྤྲ་བ་ལ།

མཁས་པ་ཤིན་དུ་མང་ན་ཡང་།

དེ་ལྟར་ཤེས་ནས་ཉམས་ལེན་པ།

འཇིག་རྟེན་འདི་ན་ཤིན་དུ་དཀོན།

༡༨། རིགས་གཞུགས་ལང་ཚེ་ལྡན་ན་ཡང་།

ཡོན་ཏན་མེད་ན་མཆོས་མ་ཡིན།

མ་བྱ་སྤྱ་སྤྱུག་ཡིད་འོང་ཡང་།

ཆེན་པོ་འི་རྒྱན་དུ་འོས་སམ་ཅི།

༡༩། ལྷ་ཡི་ཚབ་དང་ཉེས་པའི་བྱ།

གཡར་པོ་འི་རྒྱན་དང་བརྒྱས་པའི་ནོར།

སྟོབ་དཔོན་མེད་པའི་རིག་པ་ནམས།

ཡོད་ཀྱང་གཞན་གྱིས་ཅི་བ་མེད།

༢༠། མི་གང་བྱས་པ་མི་གཞོ་བ།

དེ་ནི་གཞན་པས་རང་ལ་གཞོད།

ལྷས་ངན་སྐྱབ་པ་ཉེས་པ་འགའ།

དགྲ་ཡི་ཐོག་མར་རང་ལ་འབྱུང་།

༢༡། འོངས་སྟོད་འབྱུབ་པར་མ་ཐོང་ན་ཡང་།

གནས་མ་ཡིན་ལས་སྤྱ་ཞིག་ལེན།

ལུག་ཐུག་འཕག་པའི་ཁྲག་ལྷགས་པས ॥

ལྷ་སྒྲིས་མགོ་བོ་བགས་ཞིས་བྲེས ॥

༢༢། འགྲེལ་པ་འགའ་ཡི་ངོར་བྱས་ནས ॥

གཞན་ལ་སྤྲོས་ཀྱི་དོར་མི་བྱ ॥

བརྒྱ་བྱིན་ཡིན་ཡང་འཁོར་འདབ་ནམས ॥

ག་བྱར་བཞིན་དུ་འབྲོས་པར་འགྱུར ॥

༢༣། རྒྱན་དུ་འགྲོགས་པའི་གྲོགས་སྤངས་ནས ॥

གསར་བྱ་འགའ་ལ་ཡིད་མི་དོན ॥

ལུག་པའི་རྒྱལ་པོས་བྱ་རྒྱ་གི།

སྒྲིན་པོ་བསྤྲོན་པས་འཕྲུང་ཞིས་གྲགས ॥

༢༤། མི་ངན་འབད་པས་བསྤྲོན་བྱས་ཀྱང་ ॥

རང་གི་མི་རུ་འགྲོ་བ་མེད ॥

ཆུ་ནི་ཇི་ལྟར་སྒྲོལ་གྱུར་ཀྱང་ ॥

མི་རུ་འབར་བ་མི་སྤྲོད་དོ ॥

༢༥། རྒྱ་མཚན་བདགས་ནས་ཁྲོ་བ་ནི ॥

ཆུང་ཟད་རིགས་ཤིང་སེལ་བའང་ཤེས ॥

རྒྱ་མེད་པར་ནི་གང་ཁྲོ་བ ॥

དེ་ཡི་སེལ་ཐབས་སུ་ཡིས་ཤེས ॥

༢༦། དགྲ་བོ་ནི་ལྷས་པ་མ་བདགས་པར ॥

ཉམས་ཆུང་ན་ཡང་བརྟམ་མི་བྱ ॥ ཞིས་སོ ॥

WORDS OF THE SAME PRONUNCIATION
BUT DIFFERENT IN SPELLING AND
MEANING.

ཀ་བ་ pillar.

དཀའ་ difficult.

བཀའ་ command.

ཀོ་བ་ leather.

ཀོ་བ་ to dig.

བཀང་ filled.

ཀང་པ་ foot.

དཀོན་པ་ rare.

སྒྲིན་པ་ to dress, put on.

བག་ bright.

སྐ་ hair of head.

✓ རྩ་ naga, snake.

ལྷ་ song.

ལྷ་བ་ to entice.

✓ ལྷ་ར་ river.

ལྷ་ར་ wind, air.

ཀྱ་བ་ to steal.

སྐྱ་ body ; image.

སྐལ་བ་ share.

བཀལ་བ་ spun ; laden, hang.

བསྐལ་པ་ time ; a long period.

དགའ་ glad.

འགའ་ some, few.

སྐ་ saddle.

དགྲ་ enemy.

སྐ་ sound, voice.

འདྲ་ like, same.

མགོ་ head.

འགོ་ beginning.

སྐ་ door.

གྱ་ knife.

རྩ་ to ask ; smelling.

གྲ་པོ་ clever.

རྩ་ near, before.

ལྷོ་ lungs ; girth.

ལྷོ་ intellect.

དངུལ་ silver, money.

རླུ་ནག་ n. sweat.

མངའ་(བ་) to possess.

རྩ་ drum.

ལྔ་ five.

ལྔ་ early, morning.

མངགས་(བ་) to send message.

ལྷགས་ *mantra*, charm, incantation.

བལྷགས་ praised.

རྩ་ the skin disease.

ལྔ་ plant, grass, herb.

མཇལ་བ་ to visit.

འཇལ་བ་ to pay, repay.

སྒྲ་ h. for རྩ་བ་ ear.

བརྒྱན་ reflected image, or returned sound.

རྩ་(བ་) old.

སྒྲ་ heart, mind.

གཏོར་བ་ to scatter, sprinkle.

སྒྲ་བ་ to lose, to destroy.

རྩ་ horse.

སྒྲ་མེས་ axe.

རྩ་བ་ permanent, always.

སྒྲ་ tiger.

སྒྲ་ས་བ་ hungry.

རྩ་ས་བ་ to understand ; understanding.

མཐུ་ power, capability.

འཐུ་བ་ to pick up, collect.

གཏུག་བ་ evil, cruel.

བཏུག་བ་ incense.

འཏུག་བ་ to sit ; to exist.

བདའ་བ་ to drive.

བརྩ་ sign, note.

མདའ་ arrow.

བདུད་ devil, giant.

མདུད་བ་ a knot.

འདུད་(བ་) to bow down, to respect, nod.

བདུན seven.

སྔ་ front, before.

འདུན་པ་ desire, wish.

བདེ་བ་ happy.

ཇེ་ group, section.

ན་ (བ་) ear.

སྒ་ nose.

དམའ་ (བ་) low.

མ་ wound.

སྟེ་བ་ to say, speak.

ཚོན་ painting colour.

སེམས་ (ཆ་) weapon.

སེམས་ lake, pond ; sea.

འཚོ་བ་ alive.